

JULK.LAIN 24§ kohdan 14 mukainen julkaisu. JULKINEN

KONTIOLAHDEN KUNTA

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaava-alue

Luonto- ja kulttuuriympäristöselvitys

Kärkkäinen Jari

22.3.2016

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	Yleiskuvaus.....	1
2.1	Selvitysalueen sijainti.....	1
2.1	Nykyinen maankäyttö.....	1
2.2	Luonnonympäristön yleispiirteet.....	1
3	Tutkimusmenetelmät.....	2
3.1	Yleistä ja maastotyö.....	2
3.2	Arvokkaiden luontokohteiden kartoitus sekä kasvillisuusselvitys.....	3
3.3	Lintuselvitys.....	3
3.4	Maisemaselvitys.....	3
3.5	Kohteiden arvottaminen ja arvottamiskriteerit.....	3
3.6	Uhanalaisuusluokitus ja Suomen vastuulajit.....	5
3.6.1	Uhanalaisuusluokitus.....	5
3.6.2	Suomen vastuulajit.....	5
3.6.3	Suojellut luontotyypit.....	5
3.6.4	Metsä- ja vesilain mukaiset kohteet.....	6
4	Selvitysalueen luonnonolot.....	7
4.1	Kallio- ja maaperä.....	7
4.2	Maisemakuva.....	11
4.2.1	Maisemamaakunnallinen sijainti.....	11
4.2.2	Maiseman ominaispiirteet.....	11
4.3	Vesiluonto (pinta- ja pohjavedet).....	17
4.3.1	Pintavedet.....	17
4.3.2	Pohjavedet.....	17
4.4	Kasvillisuus ja eläimistö.....	18
4.4.1	Kasvillisuus.....	18
4.4.2	Eläimistö.....	21
4.5	Erityisesti suojeltavat lajit.....	23
4.6	Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit.....	23
4.6.1	Uhanalaiset lajit.....	23
4.6.2	Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit.....	23
4.7	Luonto- ja lintudirektiivilajit.....	26
4.7.1	Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit.....	26

Kärkkäinen Jari

22.3.2016

4.7.2	Lintudirektiivilajit	26
4.8	Suomen kansainväliset vastuulajit	27
4.9	Uhanalaiset luontotyypit	28
5	Arvokkaat luontokohteet	30
5.1	Natura 2000-alueet	30
5.2	Suojeluohjelmien alueet	30
5.3	Luonnonsuojelualueet	30
5.4	Kaavojen suojeluvaraukset	30
5.4.1	Pohjois-Karjalan maakuntakaava	30
5.4.2	Joensuun seudun yleiskaava 2020	31
5.5	IBA ja FINIBA -alueet	32
5.6	Arvokkaat moreenimuodostumat ja kalliosuojelukohteet	32
5.7	Arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat	32
5.8	Muut arvokkaat luontokohteet	33
6	Maisema- ja kulttuuriarvot	53
6.1	Kansallisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet	53
6.2	Seudullisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet	53
6.3	Paikallisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet	56
6.3.1	Maisemat ja ympäristöt	56
6.3.2	Rakennuskohteet	56
6.4	Muinaisjäännökset	57
6.4.1	Sotahistorialliset kohteet	57
6.4.2	Muut muinaisjäännökset	62
6.5	Perinnemaisemakohteet	62
7	Suosituksukset	64
7.1	Luonnonsuojelukohteet	64
7.2	Maisemansuojelualueet ja kulttuurikohteet	66
8	Lähteet	68

Liitteet

1. Kasvupaikat
2. Uhanalaiset, silmälläpidettävät ja luontodirektiivin lajit (*Liitettä ei mukana JULK.LAKI 24§, kohta 14*)
3. Arvokkaat luontokohteet
4. Arvokkaat kulttuuri- ja maisemakohteet

Kärkkäinen Jari

22.3.2016

Paikkatietoaineistot:

Ilmakuvat, pohjakartat ja vinovalovarjorasteri © Maanmittauslaitos 2015/2016

Maa- ja kallioperä sekä korkein ranta © GTK 2015/2016

Kasvupaikat © LUKE 2015

Pohjavesialueet, valuma-alueet, suojelualue-rajaukset © Syke/Paikkatietoaineistot 2016

Muinaisjäännökset © Museovirasto

Valokuvat ja teksti © FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy; Jari Kärkkäinen

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaava-alue

1 JOHDANTO

Tämä luonto- ja kulttuuriympäristöselvitys on laadittu Kontiolahden kirkonkylän oikeusvaikutteista osayleiskaavatyötä varten Kontiolahden kunnan toimeksiannosta. Tulevassa kaavoituksessa alueen rakentaminen ja muu maankäyttö suunnitellaan pääasiassa uuden maakuntakaavan ja Joensuun seudun yleiskaavan pohjalta. Kaavaa laadittaessa on huomioitava luonnonsuojelu-, maisema- ja kulttuuriarvot sekä vesistöjen, maaston ja luonnon ominaispiirteet. Lisäksi on pyrittävä edistämään eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden ominaispiirteiden säilymistä.

Selvityksessä käsitellään suunnittelualueen olennaiset maisema- ja luonnonpiirteet, jotta maankäyttösuunnittelussa voidaan huomioida maiseman- ja luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden luontotyyppien, eläimistöltään ja kasvillisuudeltaan merkittävien alueiden sekä luonnonvaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden ominaispiirteiden säilyminen.

2 YLEISKUVAUS

2.1 Selvitysalueen sijainti

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaava-alue sijaitsee Kontiolahden kunnassa Pohjois-Karjalassa. Selvitysalue käsittää koko uudistetun kirkonkylän asemakaava-alueen, Pyytivaaran haja-asutusalueen, Pitkälammen ranta-alueen sekä haja-asutusalueita asemakaavan pohjoisosassa. Selvitysalueena toimivan osayleiskaava-alueen pinta-ala on noin 2400 ha. Selvitysalueen sijainti on esitetty kuvassa 1.

2.1 Nykyinen maankäyttö

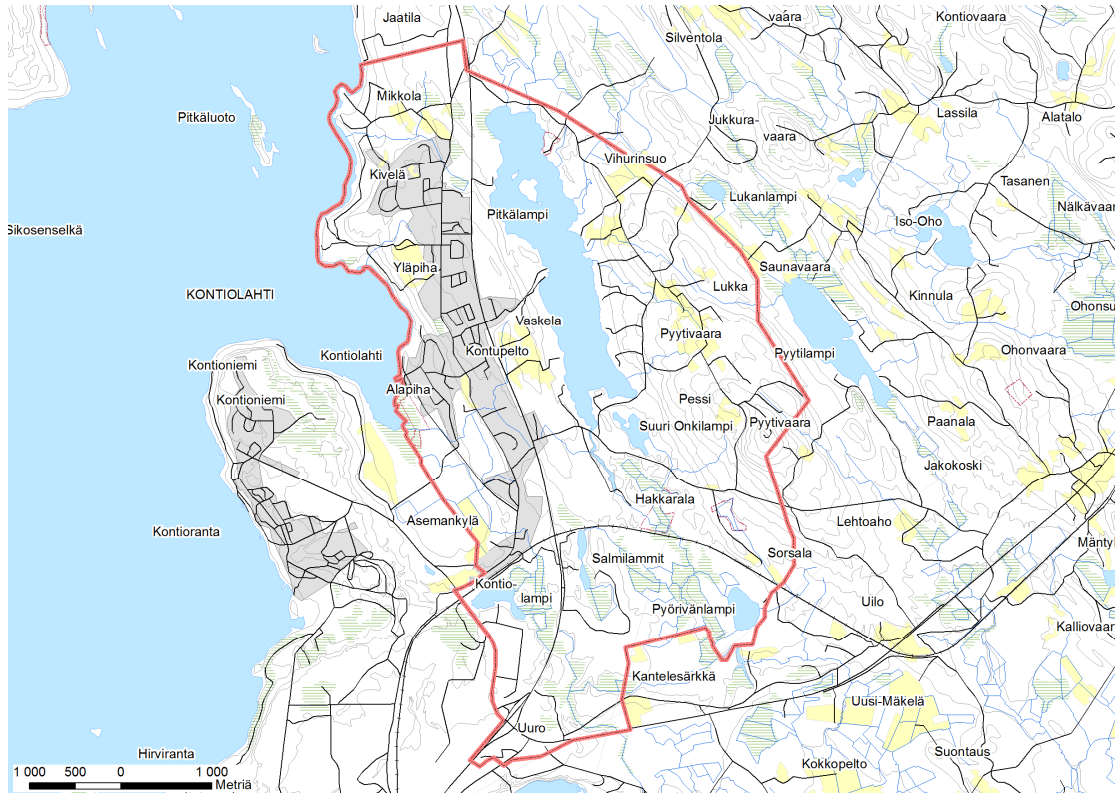
Selvitysalueeseen kuuluu Kontiolahden kirkonkylä, missä on noin 366 ha suuruinen kirkonkylän asemakaava-alue. Sen uudistus on menossa vahvistettavaksi. Kirkonkylän asemakaava-alueeseen sisältyy Vierivänniemen laaja virkistysalue.

Kirkonkylän ulkopuolella asutus keskittyy pitkälti Pyyntivaaralle, koska vaarojen lakiosat on asutettu ensimmäisenä. Maaseutumaista aluetta on myös Pitkälammen ympäristössä ja selvitysalueen eteläosalla, missä asutus on hajanaista.

2.2 Luonnonympäristön yleispiirteet

Selvitysalueen pinta-alasta huomattava osa on metsää. Valtaosa metsistä on tuoretta tai lehtomaista kangasta. Kuivahkot ja kuivat kankaan keskittyvä alueen eteläosiin. Metsien pitkään jatkunut talouskäyttö näkyy maisemakuvassa. Pellot keskittyvät Pyytivaaralle ja kirkonkylän lähelle.

Selvitysalue rajautuu Höytiäisen järveen. Alueella on muutama järvi ja lampi, joista suurin on Pitkälampi. Pinnan muodoltaan alue on vaihtelevaa maastoa. Korkein kohta on Pyytivaaralla, jonka laki nousee tasolle 230 m mpy.

Kuva 1. Kontiolahtien kirkonkylän osayleiskaava-alueen rajaus.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

3.1 Yleistä ja maastotyö

Työn aluksi on analysoitu lähdeaineisto ja laadittu lista maastossa tarkistettavista kohteista. Ennen maastotyötä on hankittu olemassa oleva tieto suunnittelualuetta koskien. Lähteitä ovat olleet mm. aiemmat selvitykset ja tutkimukset, tietokannat (mm. ympäristöhallinnon tietojärjestelmä Hertta), paikallisen kaavoituksen taustatiedot, maakunta- ja seutukaavoitukseen liittyvä inventointitieto, peruskartta, kallio- ja maaperäkartat, ilmakuvat sekä LUKE:n kasvupaikkakartta.

Yllä mainittujen lisäksi tilaaja on pyytänyt Pohjois-Karjalan metsäkeskukselta tiedot alueella olevista metsälakikohteista, jotka toimivat kaavoituksen taustatietona. Kyseiset metsälakikohteet eivät ole julkista tietoa, eikä siten julkaista tässä selvitysraportissa.

Maastotyöt on keskitetty erityisesti sellaisille alueille, jotka lähtötietojen mukaan on syytä kartoittaa. Lintu-, luontotyyppi-, kasvillisuus- ja maisemakartoituksen maastotyöt on tehty kesä-heinäkuun aikana vuonna 2015 (23.5.–5.6.2015, 7.7.–9.7, 16.7 ja 21.7.2015).

Raportoinnista vastasi FM, biologi Jari Kärkkäinen FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Maiseman osan laadusta vastasi maisema-arkkitehti Eeva Eitsi FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä. Lintukartoituksen teki Ari Parviainen ja luontotyyppi-, kasvillisuus- ja maisemakartoituksen Jari Kärkkäinen.

22.3.2016

3.2 Arvokkaiden luontokohteiden kartoitus sekä kasvillisuus selvitys

Työssä on selvitetty mm. luonnonsuojelulain (LSL 29 §), metsälain (Metsäl 10 §), vesilain (Vesil 2:11 §) suojeltujen luontotyyppien sekä uhanalaisten luontotyyppien esiintyminen alueella. Lisäksi työssä on huomioitu arvokkaat kasvillisuuskohteet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät aluekokonaisuudet.

Arvokkailta luontokohteilta on kerätty tietoa mm. puustosta, kasvillisuudesta sekä uhanalaisesta lajistosta. Lisäksi on arvioitu kohteiden luonnontilaisuutta.

3.3 Lintuselvitys

Maastotyö suoritettiin 23.5.–5.6.2015 kuuden aamun ja aamupäivän aikana. Havainnointi tapahtui kierrellen maastossa auringonnoususta aamupäivälle lintureviirejä etsien, pääasiassa kuunnellen ja käyttäen tarvittaessa kiikaria lajimäärityksessä. Havaitut lajit ja reviirit merkattiin suoraan maastokartalle. Inventointi kohdistettiin alueille, missä ilmakuvaja kartta-aineiston perusteella oletettiin olevan merkittävää linnustoa. Esimerkiksi suuremmat pellot ja hakkuuaukot jätettiin vähemmälle huomiolle samoin kuin asutusalueet.

Havainnointiaamuiksi pyrittiin valitsemaan sääennusteita seuraten mahdollisimman vähätuuliset ja sateettomat aamut ja pääsääntöisesti olosuhteet olivatkin erittäin hyvät joitakin sadekuuroja ja joskus aamupäivällä nousutta tuulta lukuun ottamatta. Yleensä sää oli poutaista ja heikkotuulista ja linnut olivat hyvin äänessä ja havaittavissa. Kaikkia alueen lajeja ja reviirejä ei ole maastokäynneillä pystytty havaitsemaan, eikä tarkkojen reviirimäärien selvittämiseen pyrittykään vaan pääpaino oli alueella pesivän lajiston selvittämisessä sekä EU:n lintudirektiivi-, uhanalais- ja Suomen erityisvastuulajeissa. Tuloksissa esitetyt parimäärät eivät siten ole likimainkaan tarkkoja vaan ainoastaan suuntaantavia siitäkin syystä, että kaikkia alueita ei ole kattavasti kierretty.

3.4 Maisemaselvitys

Maastossa kiinnitettiin huomiota maisemarakenteeseen sekä maa- ja kallioperän ominaisuuksiin. Maastokäyntien yhteydessä kirjattiin maiseman peruspiirteet (mm. maa- ja kallioperän rakenne) ja rajattiin arvokkaat kulttuuri- ja luonnonmaisemakohteet ja -alueet sekä maiseman erityiskohteet ja maiseman häiriötekijät.

Kulttuurimaisemaltaan arvokkaiksi kohteiksi valittiin valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiksi todetut kulttuurimaisema-alueet ja perinnemaisemat sekä selvästi maisemasta erottuvat kulttuurimaisemat.

Luonnonmaisemaltaan merkittäväksi luokitellaan mm. näkymältään edustavat rantamaisemat, näkymäalueiden rajapinnat sekä kohteet, joilla on maisemallisia erityispiirteitä. Arvokkaiksi alueiksi mielletään myös edustavimmat pienvesien pienmaisemat. Arvoluokitus on luontokohteiden mukainen.

3.5 Kohteiden arvottaminen ja arvottamiskriteerit

Kohteiden luokittelu helpottaa maankäytön suunnittelua, kun tiedetään, mitkä kohteet pitää ensisijaisesti ottaa huomioon suunnittelussa, mikäli kaikkia luonto- ja maisemakohteita ei voida säästää.

Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen (Söderman 2003):

22.3.2016

- kansainvälisesti arvokkaat kohteet
- kansallisesti arvokkaat kohteet
- maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet
- paikallisesti arvokkaat kohteet
- muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Kansainvälisesti arvokkaat kohteet

Tähän ryhmään kuuluvat Natura 2000-verkoston alueet, Ramsar-alueet ja kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA-alueet).

Kansallisesti arvokkaat kohteet

Kansallisesti arvokkaihin luontokohteisiin kuuluvat kansallispuistot, luonnonpuistot, suojeluohjelmien kohteet, erämaa-alueet, koskiensuojelulain mukaiset vesistöt, valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet, kansallisesti tärkeät lintuvesialueet (FINIBA-alueet), kohteet joilla on luonnonsuojelulain (LSL 29 §) mukaisia luontotyyppisiä, äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat, edustavat luontotyyppit ja niiden kokonaisuudet, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat ja muut arvokkaat luonnonsuojelualueet. Lintukohteiden osalta arvotus painottuu äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten lajien esiintymiseen.

Kansallisesti arvokkaihin maisema- ja kulttuuriympäristöihin kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) sekä valtakunnallisesti arvokkaat rakennussuojelukohteet ja muinaismuistot. Tähän luokkaan kuuluvat myös kansallisesti arvokkaat perinnemaisemat.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet

Tähän ryhmään kuuluvat valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut luontokohteet, maakunnallisesti tärkeät lintuvesialueet (MAALI-kohteet), seutu- ja maakuvakaavan suojelualuevaraukset, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat ja maakunnallisesti/seudullisesti merkittävät muut luontokohteet, kuten edustavat uhanalaiset luontotyyppit. Lintukohteiden osalta arvotus painottuu vaarantuneisiin lajeihin.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaihin maisema- ja kulttuuriympäristöihin kuuluvat maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja maisema-alueet sekä rakennussuojelukohteet ja muinaismuistot. Tähän luokkaan kuuluvat myös maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat perinnemaisemat.

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaihin luontokohteisiin kuuluvat kohteet, joilla on metsälain (Metsäl 10 §) tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, yleis- ja asemakaavojen suojeluvaurauksia, paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikkoja sekä muita paikallisesti harvinaisia ja edustavia luontokohteita (esim. pienialaiset uhanalaiset tai silmälläpidettävät luontotyyppit).

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaihin maisema- ja kulttuuriympäristöihin kuuluvat alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja maisema-alueet, perinnemaisemat sekä rakennussuojelukohteet ja muinaismuistot.

22.3.2016

Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Tähän ryhmään kuuluvat kohteet, jotka eivät ole edellä mainituissa luokissa, mutta jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät. Lisäksi tähän luokkaan kuuluvat luonnonmuistomerkit.

3.6 Uhanalaisuusluokitus ja Suomen vastuulajit

3.6.1 Uhanalaisuusluokitus

Tiedot selvitysalueen uhanalaisista lajeista on saatu Suomen ympäristökeskuksesta (2015). Lisäksi maastoinventointien yhteydessä on tehty havaintoja uhanalaisista lajeista.

Uhanalaisuusluokitus pohjautuu Punaisen kirjan 2010 esitykseen (Rassi, ym. 2010) sekä uusimpiin Suomen lintujen (Tiainen ym. 2015) ja nisäkkäiden (Liukko ym. 2015) uhanalaisuusarviointeihin. Uhanalaisia lajeja ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Myös luontotyypit on luokiteltu samalla periaatteella (Raunio ym. 2008).

3.6.2 Suomen vastuulajit

Suomella on kansainvälinen vastuu tiettyjen lajien säilymisestä. Vastuu merkitsee lähinnä sitä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa (Rassi ym. 2010). Suomen vastuulla on sellaisia lajeja, joiden kokonaislevinneisyys on laaja, mutta jotka ovat yleisiä vain pienellä osalla aluetta. Näistä lajeista merkittävä osa on Suomessa (15–20 % Euroopan kannasta). Vastuulajien luettelo perustuu uhanalaisten lajien seurantatyöryhmän esitykseen.

3.6.3 Suojellut luontotyypit

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä on määritetty seuraavat luontotyypit, joiden ominaispiirteitä ei saa muuttaa:

- luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
- pähkinäpensaslehdot
- tervaleppäkorvet
- luonnontilaiset hiekkarannat
- merenrantaniityt
- puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit
- katajakedot
- lehdesniityt
- avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät

Suojeltavien luontotyyppien tulee olla luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia. Ne ovat harvinaisia ja usein pinta-alaltaan pieniä sekä arvokkaita luonnon monimuotoisuudelle ja maisemansuojelulle.

22.3.2016

3.6.4 Metsä- ja vesilain mukaiset kohteet

Metsälain 10 § määrittelee metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää elinympäristöä. Monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi.

Metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

- lähteiden, purojen ja pysyvän veden juoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset lehto- ja ruohokorvet, yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, letot, vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot sekä luhdat
- rehevät lehtolaikut
- kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- rotkot ja kurut
- jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot

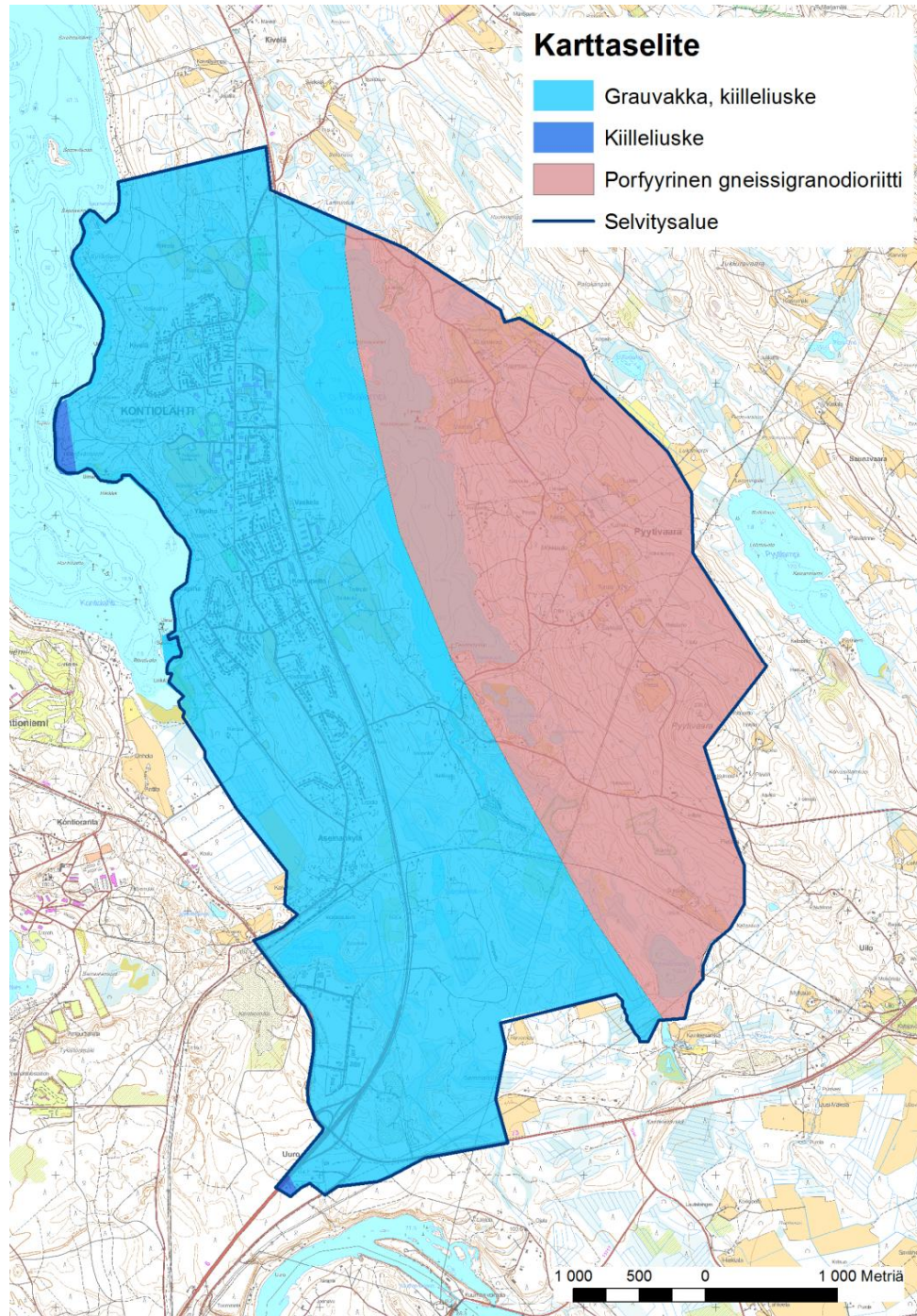
Vesilain mukaisten kohteiden muuttaminen/heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn. Suojelun kohteena ovat luonnontilainen alle 10 ha suuruinen flada ja kluuvijärvi, luonnontilainen lähde, Etelä-Suomessa sijaitseva noro (noron valuma-alue on alla 10 km² eikä jatkuvasti virtaa vettä) tai enintään yhden hehtaarin suuruinen lampi tai järvi.

22.3.2016

4 SELVITYSALUEEN LUONNONOLOT

4.1 Kallio- ja maaperä

Selvitysalue sijaitsee karjalaisella liuskeyvyöhykkeellä. Kallioperä koostuu kiillegneissistä, sedimenttisyntyisestä (grauvaka) kiillegneisistä ja porfyirisestä gnessigranodioriitista.

Kuva 2. Selvitysalueen kallioperä.

Mannerjäätikön virtaus on jättänyt maaston muotoihin suuntauksen. Mannerjätikkö sulii alueelta noin 11 500 vuotta sitten. Sulaminen ei ollut tasaista. Talvipysähdysten lisäksi

22.3.2016

alueella tapahtui pitempiaikainen sulamisen pysähtyminen ja mannerjäätikkökielekkeiden eteneminen. Viimeisimmät mannerjäätikön kielekkeet etenivät koillisosassa kohti Enon suunnassa olevaa Kuusiojan laaksoa ja lounaisosassa Pielisen altaasta kohti Kontiolahtea, jonne Jaamankankaan reunamuodostuma ulottuu. Alueen muissa osissa jäätikkö sulii pikku hiljaa paikoilleen. (Saastamoinen 2005)

Kuva 3. Selvitysalueen korkein ranta, supra-akvaattiset ja subakvaattiset alueet.

22.3.2016

Pääosa selvitysalueesta on supra-akvaattista, missä maaperän muodostuminen on tapahtunut kuivan maan prosessien vaikutuksesta. Ylimmän rannan yläpuolella on huuhtoutumattomia moreenilakia ja muita kuivan maan ympäristön muotoja. Subakvaattisella alueella sijoittuvat hienoaainespitoisemmat maat.

Selvitysalueen lounasosat kuuluvat Jaamankankaaseen, joka on osa laajaa reuna- ja saumamuodostumaa. Muodostuma jatkuu jääkielekkeiden väliin kerrostuneena saumamuodostumana länteen kohti Outokumpua ja edelleen Pielisjärven reunamuodostumana koilliseen aina itärajalle asti (Nykänen 2015). Reunamuodostuma syntyi mannerjäätikön puskemasta moreenista, joka jäätikön sulavesien huuhtelemana ja lajittelemana kerrostui soraksi ja hiekaksi. Reunamuodostuma jatkuu Jaamankangasta vähäisempänä edelleen Pitkälammen koillispuolelle.

Jäätikkö sulaessa Höytiäisen allas yhti muinaiseen Yoldiamereen. Yoldiameren pinta oli tällöin noin 105 - 110 m mpy tasolla ja suurin osa selvitysalueesta oli kuivaa maata. Maankohoamisen seurauksena Yoldianmeri mataloitui ja Höytiäinen kuroutui omaksi altaakseen. Nykyisen muotonsa maasto sai vasta vuonna 1859 tapahtuneen Höytiäisen pinnan laskun jälkeen. Vedenpinta Höytiäisessä aleni 9,5 metriä.

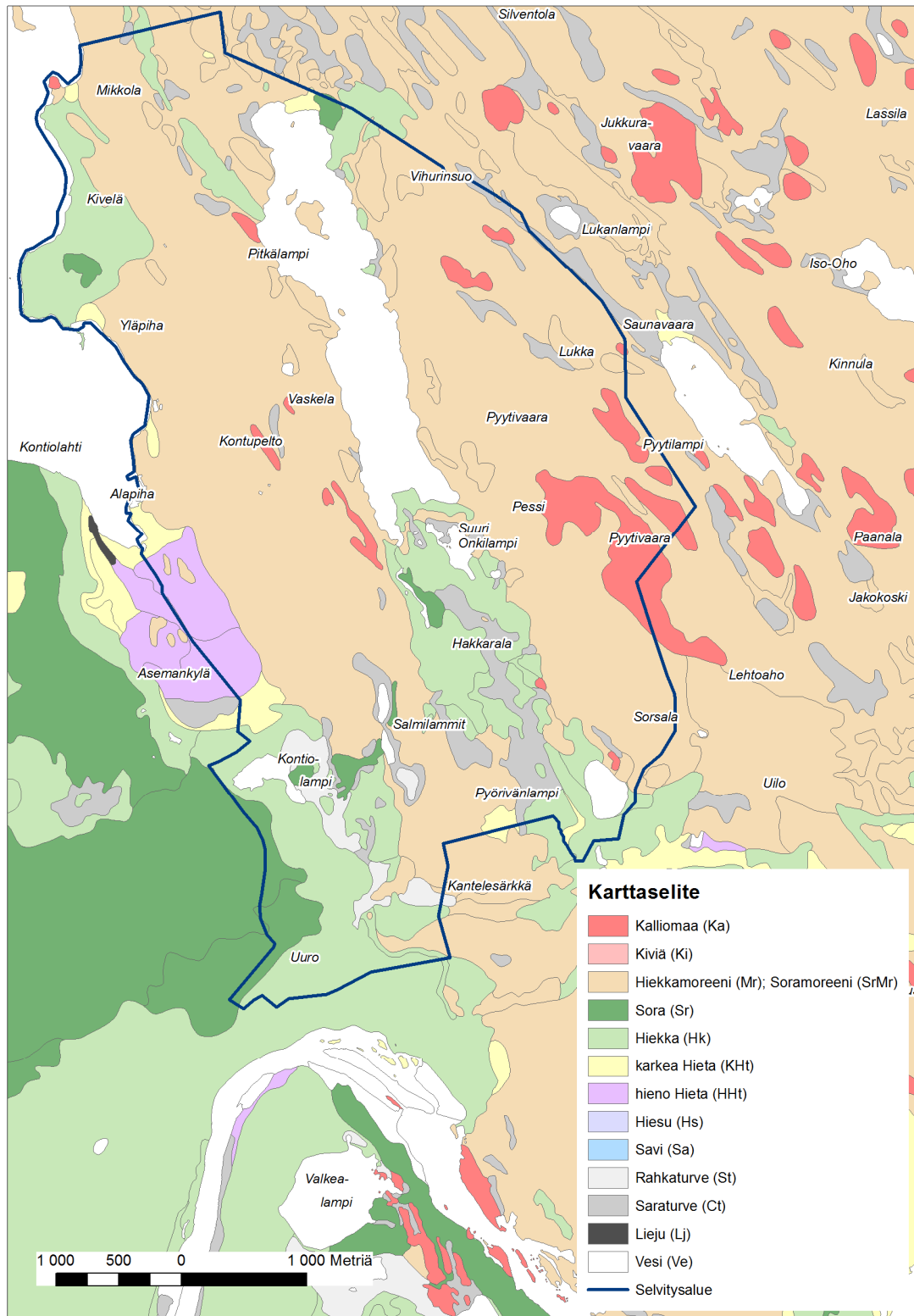
Pääosa selvitysalueen maaperästä on hiekka- ja sora-moreenia. Alueen poikki kulkee pitkittäisharju, joka on syntynyt jäätikköjoen kuljettamasta ja kerrostamasta sora- ja hiekkamateriaalista (Saastamoinen 2005). Harju tulee Pitkälammen kaakkoispäästä ja jatkuu edelleen lammen luoteiskulmalta kohti Höytiäisen rantaa. Sen materiaali on pääasiassa hiekkaa. Pitkälammen luoteispään ja Höytiäisen välillä harju on peittynt moreenikerrostumilla. Moreenipeite harjussa on Jaamankankaan koilliseen jatkuvan reunamuodostuman alueella (Saastamoinen 2005).

Kontiolahden pohjukassa on hienoa hietaa ja liejuista hienoa hietaa, jotka kerrostuivat Yoldiamereen ja Höytiäisen pohjalle ennen sen pinnan laskua (Saastamoinen 2005).

Turvemaat keskittyvät notkopaikkoihin ja niiden osuus on varsin vähäinen. Suot ovat pääasiassa pienialaisia. Yleisimpiä suotyyppisiä ovat erilaisten korpien, isovarpuisen rämeen, tupasvillarämeen ja rahkarämeen muuttumat. Alueen suot ovat suurimmaksi osaksi ojitettuja ja osa soista on raivattu myös pelloiksi.

Kalliomaat pääosin sijoittuvat alueen itäosalle.

22.3.2016

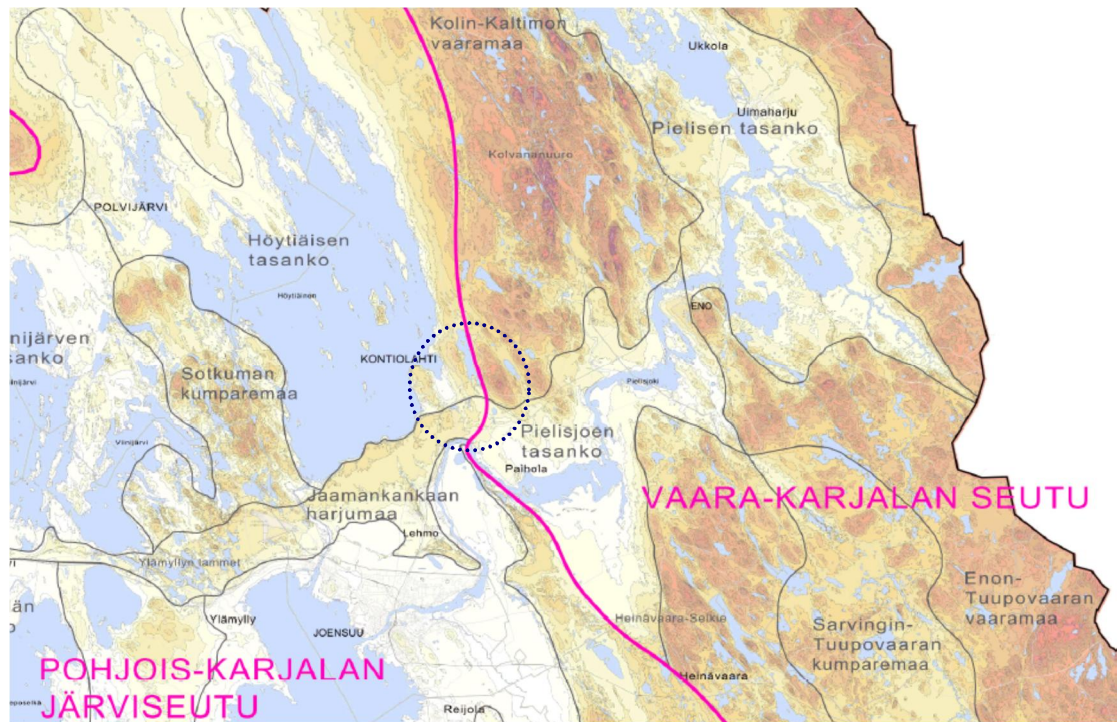
Kuva 4. Selvitysalueen maaperä.

22.3.2016

4.2 Maisemakuva

4.2.1 Maisemamaakunnallinen sijainti

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaava-alue sijoittuu Höytiäisen ja Pielisen altaiden väliin Pohjois-Karjalan järviseedun ja Vaara-Karjalan seudun maisema-alueille. Tarkemmin selvitysalueen pohjois- ja itäosa sijoittuu Kolin-Kaltimon vaaramaahan, lounasosa Jaamankankaan harjumaahan ja vähäisesti kaakkoisosasta Pielisjoen tasankoalueelle (kuva 5).

Kuva 5. Maisema-alueet. Ote Joensuun seudun yleiskaavasta 2020.

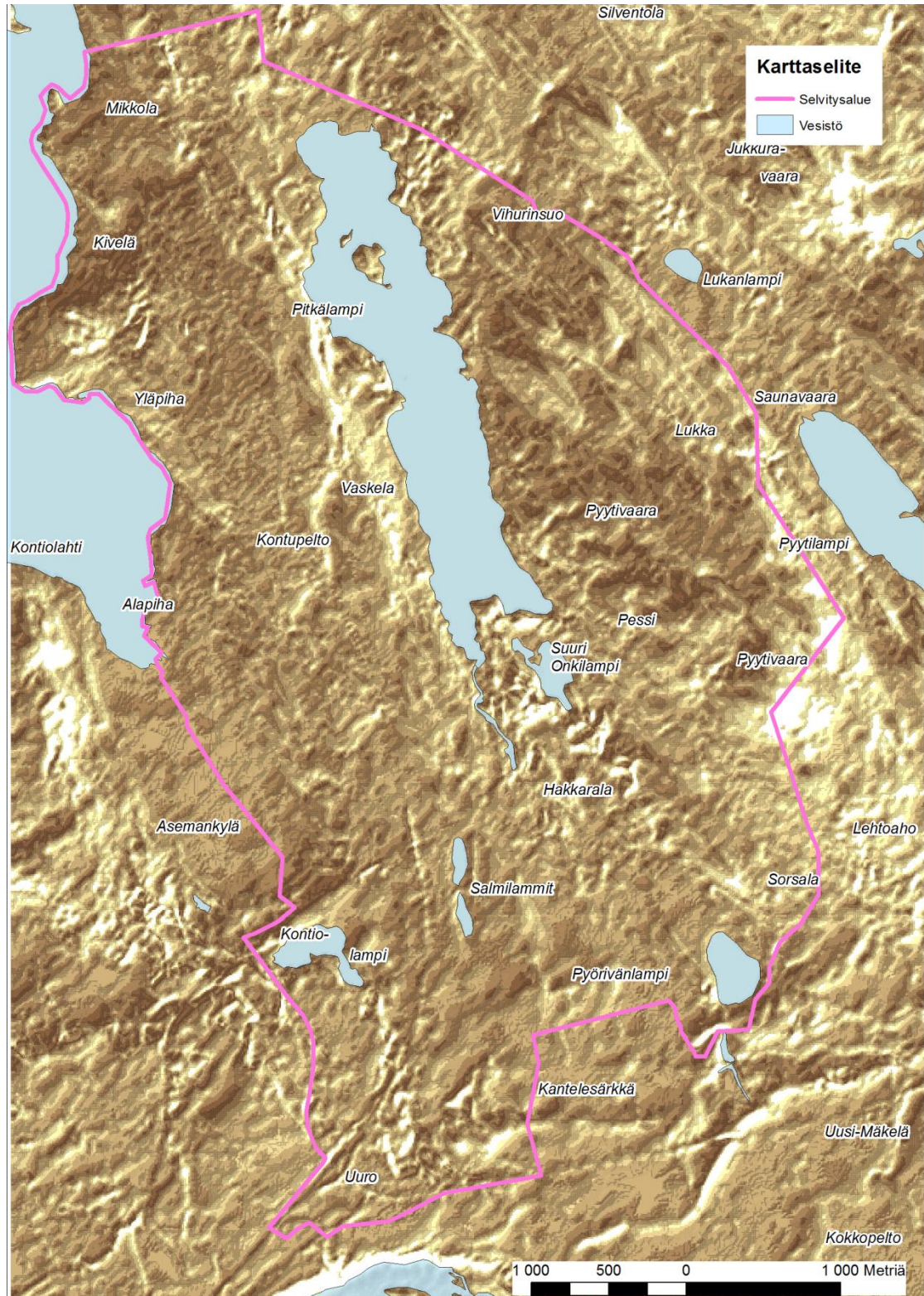
4.2.2 Maiseman ominaispiirteet

Jaamankankaan reunaharjumuodostuma katkeaa Kontiolahdella Uuron kohdalla – Asemakylän eteläpuolella. Kontiolahden keskustan alueella ja Pyytivaaralla maasto muuttuu kallioperän muotojen mukaiseksi vaaramaisemaksi. Pitkälammen eteläpuolella esiintyy hiekkakerroksia, jotka peittävät ja tasaavat alla olevan pohjamoreenin muotoja. Pyytivaaralla ja kirkonkylän osalla kallioperä on suuntautunut. Maaston muodoissa on havaittavissa selvä luode – kaakko suuntaus. Kallio on suurelta osin pohjamoreenin peittämä, mutta erityisesti Pyytivaaralla on kalliopaljastumia. Kontiolahden pohjukan ja Asemankylän välisellä tasaisella alueella esiintyy pehmeitä sedimenttimaalajeja. Pitkälammen pohjukasta Kantolansärkän kautta Paiholaan kulkee kapea ja epäyhtenäinen jäätikköjokiharju. Rakennettavuus alueella on pääosin hyvä. Pehmeiköillä rakennettavuus on pääosin heikko.

Pinnanmuodoiltaan selvitysalue on vaihteleva. Selvitysalueella on kaksi korkeaa selännettä Kontiolahden selännekannas ja Pyytivaara. Niiden välissä on Pitkälampi. Alueen korkeusolosuhteet käyvät ilmi kuvasta 6. Korkein kohta alueella on Pyytivaaran laki, joka nousee tasolle 230 metriä merenpinnasta. Pyytivaaralla relatiiviset korkeuserot ovat suuria. Kontiolahden selännekannaksen korkein osa (150 m mpy) on Vaskealassa. Höytiäisen

22.3.2016

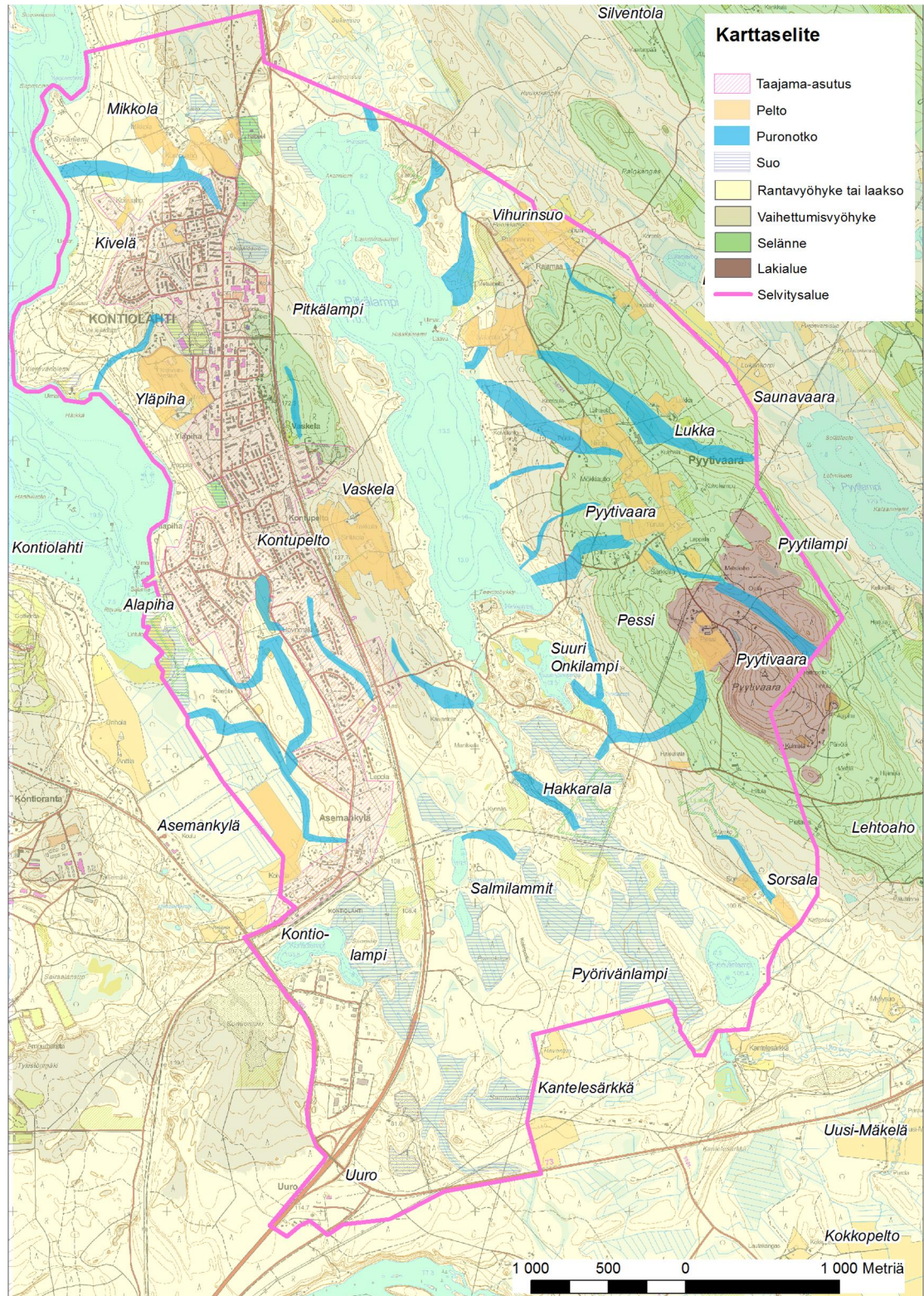
vedenpinta on 87,5 m mpy ja Pitkälampi 110,1 m mpy. Rautatien eteläpuolella maasto on tasaisempaa.

Kuva 6. Korkeusolosuhteet.

22.3.2016

Alueen maisemarakenne on kuvassa 7. Vaara-Karjalassa rakentamiselle edulliset vyöhykkeet sijaitsevat lakialueilla. Välvivöhykkeen muutosten sietokyky on hyvä ja rakentamiselle mielekäs alue. Laaksojen alatasot vesistöineen ovat maisemarakenteen äärialueita, joiden muutosten (rakentamisen) sietokyky on heikko.

Kuva 7. Maisemarakenne.

22.3.2016

Kontiolahden kirkonkylä

Kontiolahden kirkonkylä sijoittuu Höytiäisen ja Pitkälammen väliselle moreeni- ja kalliopöytäselänteelle. Kirkonkylän pohjoisosalla, Karpalosuo pohjoispuolella, on harjuselänne.

Kirkonkylä oli ollut muodoltaan hajakylä Isonjaon aikaan, mutta 1940-luvulle tultaessa se oli kehittynyt tiiviiksi rivikyläksi. Asutus on asettunut nauhamaisesti Keskuskadun molemmin puolin, rajautuen idässä Kajaanintiehen (vt 6). Kylän rakennusilme on 1970–80 –luvulta. Rakennuskanta on rivitalo- ja omakotivaltaita.

Vanhimmat rakennukset ovat keskustassa kirkko (1881), vanha kansakoulu (1890), vanha kunnantalo (1913), Kotiseutukeskuksen navetta (vanhimmat osat 1880-luvulta), Räsälän tilan rakennuksia (1800 -luku), Puhakkalan rakennuksia (1900 luvun alku) ja entinen apteekkitalo (1900 luvun alku). Eteläosalla on uudempaa 2000-luvulla olevaa omakoti- ja rivitaloasutusta. Keskustassa on muutama kerrostalo ja liikekeskus. Kirkonkylän alueella on myös jäljellä muutamia maatalanpihapiirimaisemia. Rakennushistoriallisesti myös Kontiolahden rautatieaseman asemarakennus ja muut asemalla olevat rakennukset ovat merkittäviä. Ne ovat vuodelta 1908. Suunnittelija oli Thure Hellström. Rautatie Joensuusta Lieksaan valmistui 1910. Asema sijaitsee Kontiolahdessa noin kolme kilometriä kirkonkylältä etelään.

Merkittävä maastossa havaittava maisemallinen vaikutus on ollut Höytiäisen järvenlaskulla (v. 1859), jolloin vedenpinta laski kaikkiaan 9,5 metriä paljastaen laajasti vesijättömaata järven ja saarten ympäriltä. Höytiäisen vanha ranta on yhä nähtävissä monin paikoin deltan rinteellä. Erityisesti vanhan rantatörmän alaosan isojen lohkkareiden muodostama lohkkarevyö on maisemallisesti merkittävä. Vanha rantatörmä sijoittuu noin 105 m mpy tasolle.

Kirkonkylän alueella peltomaisemaltaan merkittävimmät ympäristöt keskittyvät Kirkonkylän Takulan ja Sinkkolan tiloille. Myös Kotiseutukeskuksen ympäristö on kulttuurimaisemallisesti arvokas. Alueella on useita maisemaa elävöittäviä kohteita kuten Lukkarintien koivukujanne.

Kuva 8. Kotiseutukeskuksen ympäristön maisemaa.

22.3.2016

Kuva 9. Lukkarintien koivukujanne.

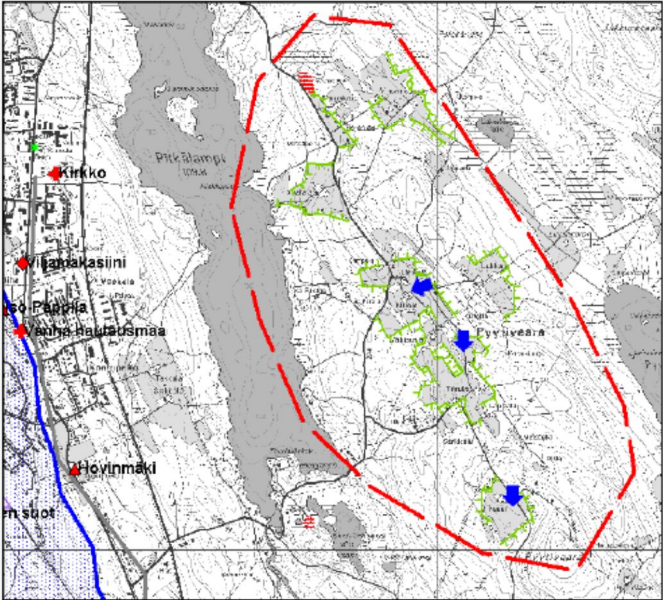

Pyytivaaran vaarakylämaisema

Pyytivaaran vaarakylämaisema on arvotettu maakunnallisesti tärkeäksi maisema-alueeksi (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2014). Asutus Pyyntivaaralle on syntynyt Kontiolahden kyläasutuksen levittäytyessä rannoilta taustan vaaroille. Pyytivaaran alueella on vielä varsin paljon avoimena pysyneitä vaaraviljelyksiä, joihin liittyy yli 50-vuotiasta rakennuskantaa. Vuosien aikana viljelyala on vähentynyt ja maisemaa ovat muuttaneet peltojen metsitys koivulle. Vaikka kylän keskeiset pellot ovat pysyneet viljelyksessä, vaarakylän maisema on muuttumassa.

Paikallisesti merkittäviä kohteita kylämaisemassa ovat tien varressa oleva pieni pihapiiri Ruusukumpu, jonka asuinrakennuksen klassistinen asu kuistin pilareineen on 1930-luvulta, Kumpulan 1950-luvun maitolaituri, joka toimii "Lehtilainamon". Näiden lisäksi Lukan tilan pihapiirissä on liuskekivikellari.

Alueen täydennysrakentamisessa tulisi säästää arvokkaat peltoalueet ja näkymät. Näkymien kannalta tulee säästää peltojen arvokkaat rakentamattomat reunat esimerkiksi istutettavina alueen osina.

22.3.2016

Pyytivaaran vaarakylä	maakunnallisesti arvokas	Vaara-Karjala/ Kolin–Kaltimon vaarat
<ul style="list-style-type: none"> ▪ edustavuus, kylärakenne ▪ kulttuurihistoriallisesti, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas 		
		
Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupa nro PKAR/042/04		Kuvat Mika Ahonen

Kuva 10. Peltomaisemanäkymä Pyytivaaran (Ahonen 2004).

Kuva 11. Peltomaisemanäkymä Pyytivaaran pohjoisosalla (Vaaran tila).

22.3.2016

Sotahistorialliset kohteet

Selvitysalueella on runsaasti myös ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoitteita kirkonkylällä ja Pyytivaarassa. Lisäksi alueella on yksi toisen maailmansodan aikainen sotahistoriallinen kohde.

Perinnemaisemat

Selvitysalueelle sijoittuu kaksi perinnemaisemakohdetta, joista toinen on kohteista hävinnyt. Jäljelle jäänyt kohde on kaskiperinnemaisemaa edustava Vaskelan Jakkilanvaaran kaskimetsä, johon liittyy Pitkälammen niitty.

4.3 Vesiluonto (pinta- ja pohjavedet)

4.3.1 Pintavedet

Selvitysalue kuuluu Vuoksen vesistöalueen Höytiäisen lähialueeseen (04.821) ja Uilonpuron valuma-alueeseen (04.333). Selvitysalue rajautuu Höytiäisen järveen, joka on suuri vähähumuksinen järvi. Järveä on säännöstelty vuodesta 1958 Puntarikosken voimalaitospadolla, jonka kautta vedet laskevat Pyhäselkään. Järven ekologinen tila on hyvä. Suuresta vesitilavuudesta ja valuma-alueen pienuudesta johtuen Höytiäisen vesi vaihtuu hitaasti.

Aiemmin Höytiäinen laski Viinijokea pitkin Viinijärveen ja sitä kautta Oriveteen. Uusi purku-uoma Puntarikosken kautta Pyhäselkään muodostui järvenlaskun yhteydessä vuonna 1859, kun hiekkaan rakennetut padot murtuivat kaivutöiden loppuvaiheessa ja vesi virtasi Pyhäselkään. Tällöin järven pinta-ala pieneni kolmanneksella ja tilavuus aleni alle puoleen alkuperäisestä.

Selvitysalueen keskellä on karu Pitkälampi (04.333.1.003), jonka pinta-ala noin 188 ha ja keskusyvyys on 5,22 m. Järven ekologinen tila on hyvä. Alueen eteläosalla sijaitsevat Kontiolampi (04.821.1.003), Salmilammit, Suuri Onkilampi (04.333.1.002) ja Pieni Onkilampi sekä Pyörivänlampi (04.333.1.001).

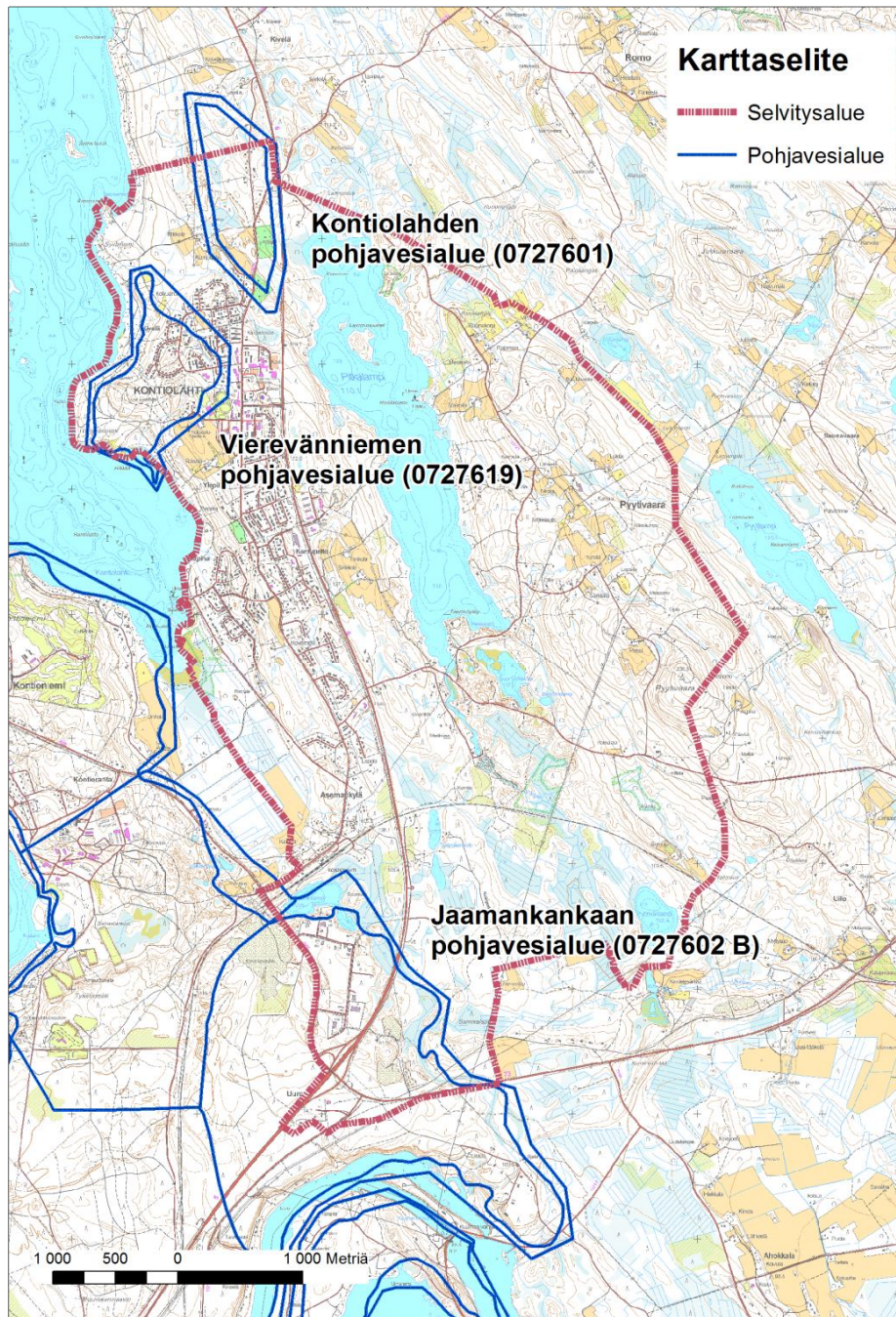
4.3.2 Pohjavedet

Selvitysalueella sijaitsee kolme luokiteltua pohjavesialuetta:

- Kontiolahden pohjavesialue (0727601)
- Vierevänniemen pohjavesialue (0727619)
- Jaamankankaan pohjavesialue (0727602 B)

Pohjavesiä muodostuu myös Pyytivaaran ja Pitkälammen ympäristön selänteillä ja harjualueilla. Syntyvä pohjavesi purkautuu enimmäkseen tihkumalla ympäristön painanteisiin ja puroihin sekä vesistöihin. Alueella on runsaasti tihkupintaisia ja pohjavesivaikutteisia painanteita ja notkoja.

22.3.2016

Kuva 12. Selvitysalueen luokitellut pohjavesialueet.

4.4 Kasvillisuus ja eläimistö

4.4.1 Kasvillisuus

Kontiolahden kunta sijaitsee eteläborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä, Järvi-Suomen kasvimaantieteellisellä alueella.

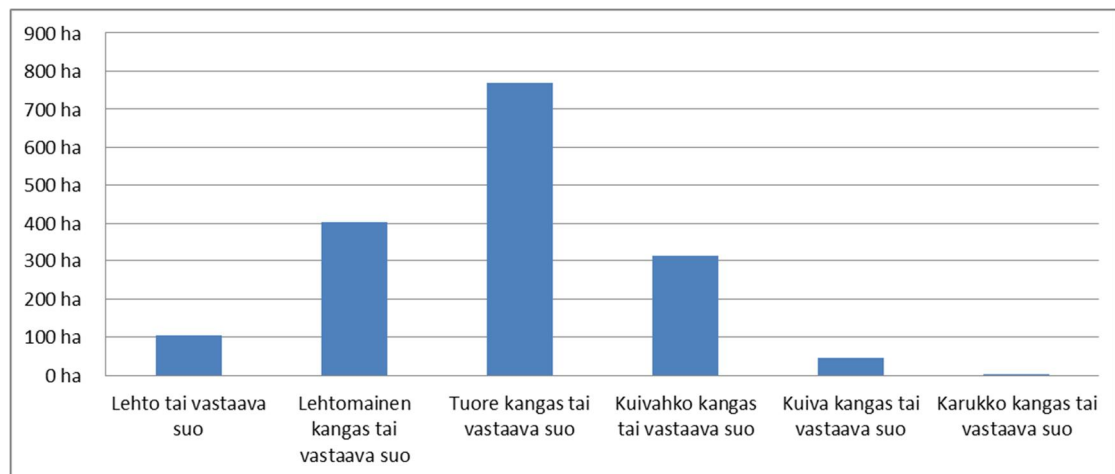
Kasvupaikkaolosuhteiltaan selvitysalue on varsin rehevä. Metsä- ja suokasvillisuus on luonteeltaan keskivanteista. Alueen metsistä ja soista on lehtomaista (OMT) ja tuoretta (MT) kangasta tai vastaavaa suota on 72 %. Lehtojen osuus (noin 6 %) on myös selvästi

22.3.2016

korkeampi kuin Pohjois-Karjalassa yleensä. Pohjois-Karjalan metsäalasta lehtoa on noin 3 %. Karumpia kasvupaikkatyyppejä; kuivahkoa (VT), kuivaa (CT) ja karukko (CCT) kangasta tai vastaava suota, on metsien ja soiden kokonaispinta-alasta 22 %. Karummat kasvupaikat runsastuvat selvitysalueen eteläosalla.

Lehdot ovat keski- tai runsasravinteisia. Alueelta kartoitettiin seuraavat lehtotyypit: keskisravinteinen käenkaali-oravanmarja -tyypin (OMaT) tuore lehto, runsasravinteinen suurruoholehto (OFiT) sekä keski- ja runsasravinteiset saniaislehdot (AthOT ja MaT). Ne sijoittuvat suurelta osin Pyyntivaaran rinnenotkoihin ja Pyyntivaaran eteläosiin. Rehevin kotkansiipilehto (MaT) on Metsäpellon pohjoispuolella puronvarressa lähellä Pitkälammen rantaa. Luonteenomaista Pyyntivaaran lehtokohteille on pohjavesivaikutus, joka ilmenee lehdossa tihkupintoina ja läheikköinä. Tällöin kasvistoon kuuluvat mm. pohjavesivaikutusta ilmentävät suokeltto (*Crepis paludosa*), leskenlehti (*Tussilago farfara*) ja hetehiirensammal (*Bryum weigeli*).

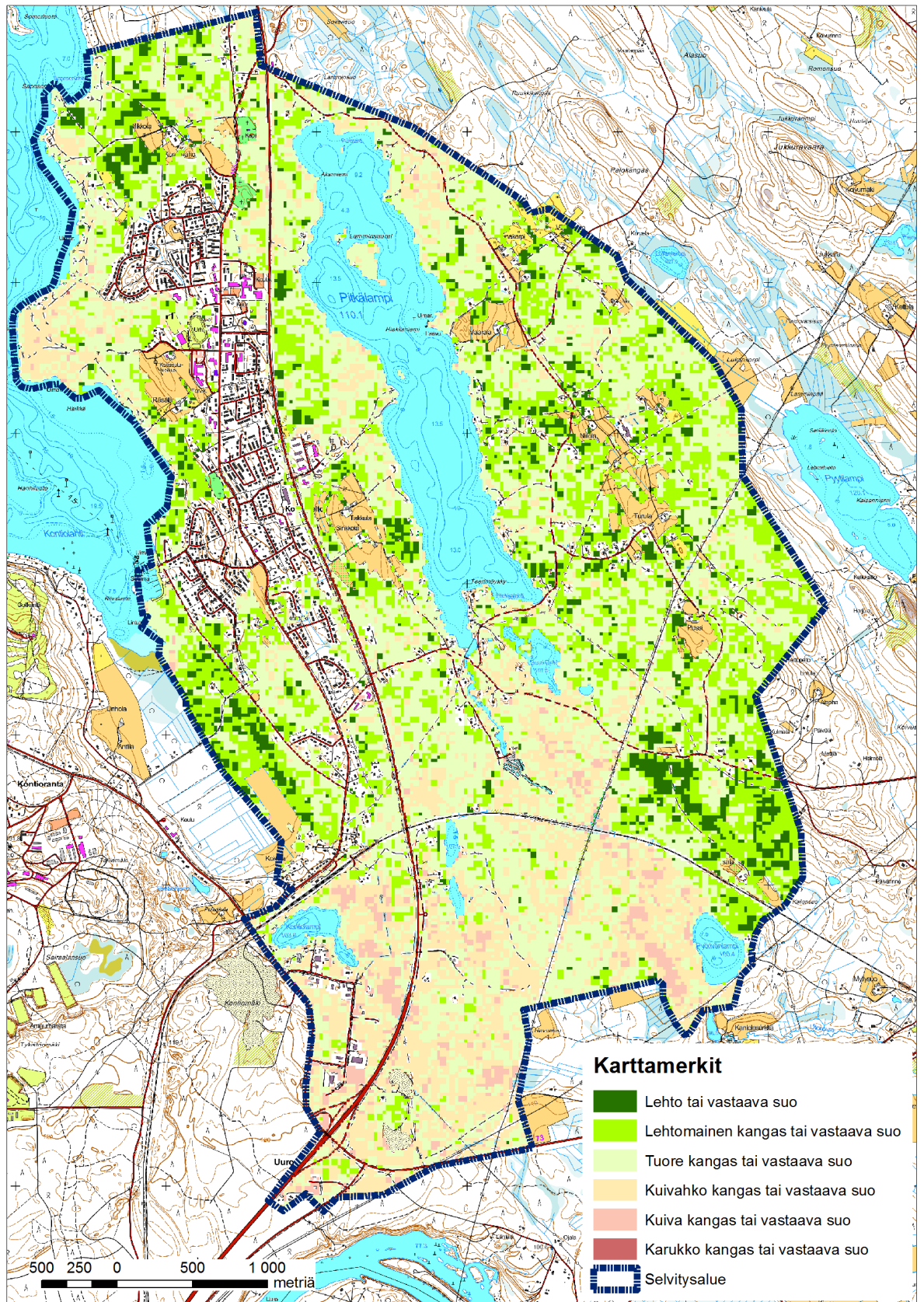
Laajin lehtokasvillisuusalue on Hakkaralan eteläpuolella, jossa on Hakkaralan luonnonsuojelualue (YSA206015). Luonnonsuojelualueen pohjoispuolella on varsin yhtenäinen koivuvaltainen tuore ja saniaislehto. Myös Vierevänniemen ja Pappilan välillä alueella, entisen Höytiäisen rantarinteellä on useita lehtokohteita, joista osa on reheviä lehtipuuvaltaisia lehtoja.

Kuva 13. Kasvupaikkajakauma.

Suot keskittyvät alueen eteläosiin ja ne on suurelta osin ojitettuja rämeitä. Luonnontilaiset suot ovat pienialaisia avosoita, isovarpurämeitä, sararämeitä, luhtia ja reheviä korpia. Alueen ominaispiirteisiin kuuluvat myös pohjavesivaikutteiset ruohokorvet. Laajin niistä on Pitkälammen luoderannalla.

22.3.2016

Kuva 14. Kasvupaikkakartta (© LUKE 2015).

22.3.2016

4.4.2 Eläimistö

Alueen linnusto on varsin monipuolinen. Lintuselvityksen maastotöiden aikana havaittiin 94 lajia (Parviainen 2015). Näistä viisi on uhanalaista ja kymmenen silmälläpidettävää lajia. Alueellisesti uhanalaisia lajeja ei selvitysalueella tavattu. Suomen lintu-atlaksen mukaan Kontiolahden keskusta ruudulla 696:364 pesii varmasti 92, todennäköisesti 25 ja mahdollisesti 14 lajia (yhteensä 131) (Valkama ym. 211). Ruutu kattaa lähes koko selvitysalueen.

Linnustollisesti merkittävimmät alueen keskittyvät Pitkälammen ympäristöön ja Pyytivaaralle. Vesi- ja rantalinnuston kannalta arvokkain alue on Kontiolahden pohjukassa, missä on luonnonsuojelualue.

Kirkonkylän rakennetulla alueella ja selvitysalueen eteläosalla linnusto on muita alueita niukempi. Selvitysalueen eteläosalla, rautatien eteläpuolella, vallitsevat varttuvat ja nuoret mäntykankaat ja havusekametsät. Näissä metsissä elää varsin tavanomainen lajisto. Myös Vierevänniemellä lajisto on niukkaa ja yksilömäärä on alhainen. Tämä johtuu siitä, että niemellä vallitsee mäntyvaltaiset metsät.

Kirkonkylän kohdalla monipuolisin lajisto on Vierevänniemen ja sataman välisellä ranta-alueella. Tällä alueella metsät ovat vaihtelevia ja paikoin reheviä. Linnusto on selvästi monipuolisempaa kuin Vierevänniemellä tai kirkonkylän pohjoispuolella. Yläpihan rännemetsässä pesivät mm. satakieli ja tiltalti. Sataman pohjoispuolella Alapihalla on viitakerttusen reviiri. Nuolihaukalla on myös reviiri Yläpihan rannassa olevassa järeässä kuusikossa.

Kirkonkylän pohjoispuolella metsät ovat enimmäkseen kuusivaltaisia, mutta alueella myös mutta seka- ja lehtimetsiköitä. Linnusto on havu- ja sekametsille tavanomaista. Merkittävimmät lajit ovat tuulihaukka, sirittäjä, peukaloinen, viitakerttunen, mustapääkerttu ja tiltalti.

Kirkonkylän itäpuolella Vaskelan itä- ja koillispuolella, jossa on jonkin verran vanhaa sekametsää, on runsas linnusto. Alueen pesimälinnustoon kuuluvat mm. mustapääkerttu, pyy, pikkusieppo ja sirittäjä. Samoin Pyytivaaralla, monipuolisen ympäristön takia, linnusto on monipuolinen. Pyytivaaran alueella tavattiin 52 lajia ja niistä 13 kuuluu huomioarvoiseen lajistoon. Runsaimmat lajit ovat peippo, pajulintu, hippiäinen, vihervarpunen, kirjosiippo, lehtokerttu, räkättirastas, tiltalti, rautiainen ja punarinta.

Pitkälammen vesi- ja rantalinnustoon kuuluvat kuikka, kalalokki, sinisorsa, tavi, rantasipi ja 2 uhanalaista lajia. Rantametsissä pesivät mm. peippo, pajulintu, tiltalti, satakieli, peukaloinen, idänuunilintu, tuulihaukka, jonka reviiri on Hiekkaniemellä.

Alueen nisäkäslajistoon kuuluvat mm. hirvi, metsäjänis, kettu ja orava.

22.3.2016

Taulukko 1. Lintuselvityksen maastotöiden aikana havaitut lajit.

Laulujoutsen (<i>Cygnus cygnus</i>)	Pensastasku (<i>Saxicola rubetra</i>)
Tavi (<i>Anas crecca</i>)	Kivitasku (<i>Oenanthe oenanthe</i>)
Sinisorsa (<i>Anas platyrhynchos</i>)	Mustarastas (<i>Turdus merula</i>)
Telkkä (<i>Bucephala clangula</i>)	Räkätirastus (<i>Turdus pilaris</i>)
Pyy (<i>Bonasa bonasia</i>)	Laulurastas (<i>Turdus philomelos</i>)
Teeri (<i>Tetrao tetrix</i>)	Punakylkirastas (<i>Turdus iliacus</i>)
Metso (<i>Tetrao urogallus</i>)	Kultarinta (<i>Hippolais icterina</i>)
Kaakkuri (<i>Gavia stellata</i>)	Ruokokerttunen (<i>A. schoenobaenus</i>)
Kuikka (<i>Gavia arctica</i>)	Viitakerttunen (<i>Acrocephalus dumetorum</i>)
Silkkiuikku (<i>Podiceps cristatus</i>)	Hernekerttu (<i>Sylvia curruca</i>)
Härkälintu (<i>Podiceps griseigena</i>)	Pensaskerttu (<i>Sylvia communis</i>)
Varpushaukka (<i>Accipiter nisus</i>)	Lehtokerttu (<i>Sylvia borin</i>)
Kalasääski (<i>Pandion haliaetus</i>)	Mustapääkerttu (<i>Sylvia atricapilla</i>)
Tuulihaukka (<i>Falco tinnunculus</i>)	Idänuunilintu (<i>Phylloscopus trochiloides</i>)
Nuolihaukka (<i>Falco subbuteo</i>)	Sirittäjä (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)
Kurki (<i>Grus grus</i>)	Tiiltalti (<i>Phylloscopus collybita</i>)
Töyhtöhyppä (<i>Vanellus vanellus</i>)	Pajulintu (<i>Phylloscopus trochilus</i>)
Lehtokurppa (<i>Scolopax rusticola</i>)	Hippiäinen (<i>Regulus regulus</i>)
Kuovi (<i>Numenius arquata</i>)	Harmaasieppo (<i>Muscicapa striata</i>)
Rantasipi (<i>Actitis hypoleucos</i>)	Pikkusieppo (<i>Ficedula parva</i>)
Metsäviklo (<i>Tringa ochropus</i>)	Kirjosieppo (<i>Ficedula hypoleuca</i>)
Valkoviklo (<i>Tringa nebularia</i>)	Pyrstötiainen (<i>Aegithalos caudatus</i>)
Kalalokki (<i>Larus canus</i>)	Siniäinen (<i>Parus caeruleus</i>)
Harmaalokki (<i>Larus argentatus</i>)	Talitiainen (<i>Parus major</i>)
Pikkulokki (<i>Hydrocoloeus minutus</i>)	Puukiiپیج (<i>Certhia familiaris</i>)
Kalatiira (<i>Sterna hirundo</i>)	Närhi (<i>Garrulus glandarius</i>)
Sepelkyyhky (<i>Columba palumbus</i>)	Harakka (<i>Pica pica</i>)
Käki (<i>Cuculus canorus</i>)	Varis (<i>Corvus corone cornix</i>)
Viirupöllö (<i>Strix uralensis</i>)	Korppi (<i>Corvus corax</i>)
Käenpiika (<i>Jynx torquilla</i>)	Pikkuvarpunen (<i>Passer montanus</i>)
Palokärki (<i>Dryocopus martius</i>)	Peippo (<i>Fringilla coelebs</i>)
Käpytikka (<i>Dendrocopos major</i>)	Vihervarpunen (<i>Carduelis spinus</i>)
Haarapääsky (<i>Hirundo rustica</i>)	Urpainen (<i>Carduelis flammea</i>)
Metsäkivinen (<i>Anthus trivialis</i>)	Kirjosiipikäpylintu (<i>Loxia leucoptera</i>)
Keltavästäräkki (<i>Motacilla flava</i>)	Pikkukäpylintu (<i>Loxia curvirostra</i>)
Västäräkki (<i>Motacilla alba</i>)	Isokäpylintu (<i>Loxia pytyopsittacus</i>)
Peukaloinen (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	Punavarpunen (<i>Carpodacus erythrinus</i>)
Rautiainen (<i>Prunella modularis</i>)	Keltasirkku (<i>Emberiza citrinella</i>)
Punarinta (<i>Erithacus rubecula</i>)	Pohjansirkku (<i>Emberiza rustica</i>)
Satakieli (<i>Luscinia luscinia</i>)	+ 14 uhanalaista lajia (CR, EN, VU)
Leppälintu (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	

22.3.2016

4.5 Erityisesti suojeltavat lajit

Alueelta ei ole tiedossa tai havaittu erityisesti suojeltavia lajeja.

4.6 Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit

4.6.1 Uhanalaiset lajit

Alueelta havaittiin yhteensä 14 uhanalaista lajia.

4.6.2 Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Liito-orava elää usein varttuneissa kuusivaltaisissa sekametsissä. Pesä löytyy usein tikan tekemästä kolosta, yleensä haavasta. Lisäksi laji käyttää risupesä ja linnunpönttöjä. Pesäpuiden sekä suojaa antavien kuusien lisäksi sen elinpiirissä on lehtipuita, jotka ovat sen ravintopuita. Liito-orava syö talvella lepän ja koivun norkkoja, joita se on varastoinut kuusen oksille ja puun koloihin. Kesällä ruokalistalla ovat myös lehtipuiden (haapa, koivu, leppä) silmut ja lehdet sekä siemenet ja marjat.

Luontotyyppikartoituksen yhteydessä tarkistettiin aikaisemmat esiintymispaikat ja uusia esiintymiä kartoitettiin lajille sopivista metsiköistä. Lajista ei kuitenkaan tehty havaintoja maastotyön aikana. Vain lintuselvityksen maastotoissa löydettiin merkkejä liito-oravasta yhdeltä kohteelta (Vaskelan metsä).

Lajista on seuraavat havainnot:

- Vierevänniemen liito-oravametsiköt A, B ja C. Hovilan ja Vierevänniemen alueiden luontoselvitys 2006.
- Pyytivaara, Havaintopaikka on Pyörivänlammen koillispuolella olevassa metsässä kasvava haapa. Ison haavan alla havaittiin lajin papanoita maaliskuussa 2000.
- Asemankylä B. Alueella useita puita, joiden juurella liito-oravan jätöksiä kevät talvella 2014.
- Asemankylä A. Kolohaapa, jonka juurella liito-oravan jätöksiä. Havainto on tehty 7.4.2014.
- Pyytivaara D. Havaintopaikka on Onkilampien pohjoispuolella sijaitseva jyrkähkö haapaa kasvava länsirinne. Haapojen alla oli runsaasti liito-oravan papanoita maaliskuussa 2000.
- Pyytivaara E. Havaintopaikka on Hiekkalahden eteläpuolella oleva pieni haapaa kasvava mäki. Haapojen alla oli runsaasti liito-oravan papanoita maaliskuussa 2000.
- Pyytivaara F. Havaintopaikka on noin 200 metrin levyinen Pitkälammen Hiekkaniemestä pohjoiseen Porukkamäelle saakka ulottuva alue. Alueella havaittiin vuonna 2000 lajin papanoita ainakin neljän haavan alla.

22.3.2016

- Räsälä A. Kontiolahden kirkonkylässä, Räsälän tilan pihapiirin länsipuolella, Höytiäisen rantaan viettävässä rinnemetsässä. Vanha männikkö, jossa kasvaa myös haapoja. Liito-oravan pesäpuu ja sen ympäristö on rajattu hakkuiden ulkopuolelle v. 2006.
- Räsälä B. Kontiolahden kirkonkylässä, Räsälän tilan pihapiirin lounaispuolella pellonreunametsässä. Liito-oravan ruokailukuusia, jotka on rajattu hakkuun ulkopuolelle v. 2006.
- Kumpuaho. Kontiolahden kirkonkylässä, 6-tien tieleikkauksen yläreunasta n. 5 metriä länteen kahden hautausmaan välisessä metsässä. Varttunutta tuoretta kuusikko, jossa on viiden puun haaparyhmä. Yksi on kolohaapa, joka liito-oravan pesäpuu. Puusto on rajattu hakkuun ulkopuolelle 1.12.2004.
- Mikkola, Saposentie. Näköhavainto vuodelta 2010. Tien reunametsät ovat osin koivuvaltaista metsää, missä liito-orava voi käydä ruokailemassa.

Silkkiuikku (*Podiceps cristatus*)

Silkkiuikku pesii hyvin monenlaisissa vesistöympäristöissä, järvissä, lammissa ja myös merensaaristossa.

Lajin pesä on Vierevänniemen rantaluhdalla.

Kuovi (*Numenius arquata*)

Kuovi pesii viljelymailla, rantaniityillä ja avosoilla. Sen pesimäpaikat ovat selvitysalueella Vaaralan pelloilla.

Haarapääsky (*Hirundo rustica*)

Haarapääskyt tekevät pesänsä erilaisiin rakennuksiin ja rakenteisiin. Tavallisia haarapääskyn pesäpaikkoja ovat mm. maaseudun ladot ja muut ulkorakennukset.

Laji pesii kalanviljelylaitoksen rakennuksissa.

Keltavästäräkki (*Motacilla flava*)

Keltavästäräkki on avomaiden lintu. Pohjois-Suomessa lajin pääasiallista pesimäympäristöä ovat erilaiset suot, tyypillisimmin märät avosuot. Suomen eteläosien keltavästäräkit pesivät enimmäkseen pelloilla sekä rantaniityillä. Laji on myös alueellisesti uhanalainen Pohjois-Karjalassa.

Laji viihtyy Vaaralan ja Turulan tilan pelloilla.

Kivitasku (*Oenanthe oenanthe*)

Kivitasku on avomaiden lintu, joka on sopeutunut monenlaisiin kuiviin avoympäristöihin. Kivitasku pesii ulkosaaristossa useimmilla puuttomilla luodoilla, kivikkopaikoilla, pelloilla, jossa on sopivia kivikasoja, teiden penkoilla, hakkuaukeilla, rakennustyömailla ja joutomailla.

Yksi pari pesi Uuron alueella eteläisellä sorakuopalla.

Sirittäjä (*Phylloscopus sibilatrix*)

22.3.2016

Sirittäjä suosii valoisia lehti- ja sekametsiä, erityisesti lehtomaisia koivikoita ja rehevät koivua kasvavia kuusikoita.

Sirittäjällä oli useita reviiripaikkoja selvitysalueella kesällä 2015:

- Kirkonkylän pohjoispuolella yksi reviiriä.
- Asemankylän Koivulan tilan peltojen pohjoispäässä yksi reviiri.
- Rantalan tilan välillä neljä reviiriä.
- Satamalahden itäpuolella yksi reviiri.
- Uuron sorakuoppien itäpuolella yksi reviiri.
- Suuren Onkilammen ja Pyytivaaran välisellä alueella viisi reviiriä ja kaksi pohjoisempänä.
- Hakkaralan luonnonsuojelualueella neljä reviiriä.
- Hakkaralan tilan eteläpuolella kaksi reviiriä.

Punavarpunen (*Carpodacus erythrinus*)

Punavarpunen on itäinen laji, jota tavataan Keski-Euroopasta itään pitkälle Aasiaan. Punavarpusen elinympäristöihin kuuluu pensaikkoa kasvavat kosteikot ja maatalousalueet.

Punavarpusella oli kesällä 2015 reviirit seuraavissa paikoissa:

- Kirkonkylän koulun eteläpuolella yksi reviiri.
- Räsälän tilan luoteispuolella yksi reviiri.
- Asemankylän ja Satamalahden välillä kuusi reviiriä.
- Pyytivaaran lounaispuolella yksi reviiri.
- Niilolan, Turulan ja Ollilan tilojen läheisyydessä kolme reviiriä.
- Suuren Onkilammen eteläpuolen taimikolla yksi reviiri.
- Sorsalan tilan luoteispuolella, yksi reviiri.

Pohjansirkku (*Emberiza rustica*), vaarantunut laji

Pohjansirkku on itäinen laji, jota tavataan läpi Euraasian taigavyöhykkeen. Lajin tyypillisin pesimäympäristö on kosteat rämeet ja korvet.

Lajilla oli yksi reviiri kalanviljelylaitoksen länsipuolella pienen suon reunalla.

22.3.2016

4.7 Luonto- ja lintudirektiivilajit

4.7.1 Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit

Liito-orava (*Pteromys volans*)

ks. 4.6.1 Valtakunnallisesti uhanalaiset

Ilves (*Lynx lynx*)

Pyyntivaaran alueelta on tehty havaintoja ilveksestä (LUKE 2016).

4.7.2 Lintudirektiivilajit

Kuikka (*Gavia arctica*)

Kuikan tyypillisintä pesimäympäristöä ovat kirkasvetiset vesistöt. Laji viihtyy yhtä hyvin sisämaan laajoilla reittivesillä kuin pienemmillä järvilläkin.

Kuikka kuuluu alueen linnustoon. Kuikkapari havaittiin Kontiolammelta, missä se mahdollisesti pesii. Lajilla on kaksi varmaa pesäpaikkaa Pitkälammella ja yksi mahdollinen pesimäpaikka. Pesäpaikat ovat Pitkälammen pohjoispään Purolahdella olevalla pikkusaarella että länsirannan tuntumassa olevalla pikkusaarella. Todennäköinen pesintäpaikka on Teerimöykyn länsirannalla.

Kaakkuri (*Gavia stellata*)

Tavataan ylilentäviä lintuja. Ei pesi alueella.

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*)

Laulujoutsen pesii erityyppisillä vesistöillä, mikäli niissä on tarpeeksi suojaavaa kasvillisuutta ja rehevyyttä. Laulujoutsenen pesä löytyy usein myös soilta.

Satamalahdella pesii yksi joutsen pari, joiden pesä on aivan kaava-alueen rajalla.

Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*)

Pikkulokki viihtyy etenkin Keski-Suomessa ja Etelä-Lapissa rehevähköillä järvillä.

Ei pesi alueella, mutta käy ruokailemassa.

Metso (*Tetrao urogallus*)

Metso elää vanhoissa ja keski-ikäisissä kuusimetsissä, mäntykankailla, korvissa ja rämeillä. Laji tarvitsee sopivan ympäristön vuosikierron eri vaiheissa. Metsokannan heikkenemisen tärkein syy on vanhojen, laajojen metsäalueiden väheneminen ja pirstoutuminen.

Metsolla on soidinpaikka Sammalsuon luoteispuolella.

Teeri (*Tetrao tetrix*)

Lajin suosimia elinympäristöjä ovat metsän ja avomaaston valoisat reunavyöhykkeet soiden laiteilla, peltojen tuntumassa, hakkuuaukeilla ja saarissa. Talviravinnon teeri saa koivikoista.

Laji kuuluu selvitysalueen pesimälinnustoon. Teeri tavattiin kirkonkylän eteläosan pienteollisuusalueen keskeltä olevasta metsiköstä. Teerin kuuluu myös Pitkälammen länsirannan pesimälinnustoon.

Pyy (*Bonasa bonasia*)

Suomessa pyy on yleinen pesimälaji lähes koko maassa. Se suosii kuusta kasvavia metsiä.

Laji havaittiin usealta paikalta:

- Kirkonkylän pohjoisosalla kahdelta paikkaa.
- Kalanviljelylaitoksen länsi- että pohjoispuolelta.
- Sorsalan tilan luoteispuolella.
- Suuren Onkilammen itäpuolelta.
- Pyytivaaran koillispuolen maastossa selvitysalueen rajalta.

Palokärki (*Dryocopus martius*)

Pyörivänlammen länsipuolella on reviiiri. Laji ilmeisesti pesii myös Pyytivaaran maastossa. Lisäksi Jaatilan tilan lounaispuolella todettiin tuoreita syömäjälkiä. Saattaa pesiä Jaatilan alueella.

Kalatiira (*Sterna hirundo*)

Kalatiira on sisävesillä yleinen laji. Se suosii suurten selkävesien luotoja ja pikkusaarten rantakallioita, mutta pesii myös pienemmissä vesistöissä karuista metsäjärvistä reheviin lintujärviin.

Kierteleviä saalistelevia lintuja havaittiin eri puolilla Pitkälampea. Ei pesi alueella.

Kalasääski (*Pandion haliaetus*)

Kalasääski pesäpaikka löytyy vesistöjen läheltä tai soilta. Pesäpaikka täytyy olla riittävän rauhallinen. Pesä löytyy paikasta, josta on hyvä näkyvyys. Pesä on tyypillisesti ison männyn latvassa korkealla kalliolla tai suon laidalla.

Ei pesi selvitysalueella, mutta käy ruokailemassa alueen kalanviljelylaitoksella.

4.8 Suomen kansainväliset vastuulajit

Kansainväliset vastuulajit ovat etupäässä lintuja:

- Vaalealahnanruoho (*Isoëtes echinospora*), Höytiäisen ranta-alueet
- Tummalahnanruoho (*Isoëtes lacustris*), Höytiäisen ranta-alueet
- Nuottaruoho (*Lobelia dortmanna*), Höytiäisen ranta-alueet
- Kaiheorvokki (*Viola selkirkii*), tuoreissa lehdoissa.

22.3.2016

- Liito-orava (*Pteromys volans*), elää alueella.
- Tukkakoskelo (*Mergus serrator*), pesimälaji.
- Pikkulokki (*Hydrocoloeus minutus*), ei pesi alueella, mutta käy ruokailemassa.
- Telkkä (*Bucephala clangula*), pesimälaji.
- Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*), pesimälaji.
- Haapana (*Anas penelope*), pesimälaji.
- Tavi (*Anas crecca*), pesimälaji.
- Selkälokki (*Larus fuscus*), ei pesi selvitysalueella.
- Kalatiira (*Sterna hirundo*), ei pesi alueella, mutta käy ruokailemassa.
- Kuovi (*Numenius arquata*), pesimälaji.
- Valkoviklo (*Tringa nebularia*), mahdollisesti pesii alueella.
- Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus*), pesimälaji, jolla on useita reviiri- ja pesipaikkoja.
- Isokäpylintu (*Loxia pytyopsittacus*), saattaa pesiä alueella.
- Teeri (*Tetrao tetrix*), pesimälaji.

4.9 Uhanalaiset luontotyypit

Luontoselvityksessä rajatuille arvokohteille sijoittuu useita valtakunnallisesti uhanalaisia ja silmälläpidettäviä luontotyyppisiä. Tyypillisimpiä uhanalaisia luontotyyppisiä ovat kosteat runsasravinteiset lehdot ja ruoho- ja heinäkorvet (VU). Alueelta kirjattiin seuraavat uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit:

Erittäin uhanalainen (EN)

- metsäkortekorvet
- tuoreet heinäniityt

Vaarantunut (VU)

- lähteiköt
- kosteat runsasravinteiset lehdot
- tuoreet keskirasvinteiset lehdot
- lähdekorvet
- lettokorvet
- ruoho- ja heinäkorvet
- saniaiskorvet
- kangaskorvet
- mustikkakorvet
- muurainkorvet
- korpikämmet
- metsäluhdat

22.3.2016

- korpirämeet

Silmälläpidettävä (NT)

- sarakorvet
- kosteat keskiravinteiset lehdot

22.3.2016

5 ARVOKKAAT LUONTOKOhteet

5.1 Natura 2000-alueet

Selvitysalueella ei sijaitse Natura-alueita.

5.2 Suojeluohjelmien alueet

Selvitysalueella ei sijaitse suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita.

5.3 Luonnonsuojelualueet

Selvitysalueella sijaitsevat seuraavat yksityisten mailla olevaa luonnonsuojelualuetta:

1. Kontiolahden pohjukan luonnonsuojelualue (YSA073151)
2. Kontiolahden pohjukka, Jaamankankaan suot (YSA073045)
3. Purolahden luonnonsuojelualue (YSA206574)
4. Hakkaralan luonnonsuojelualue (YSA206015)

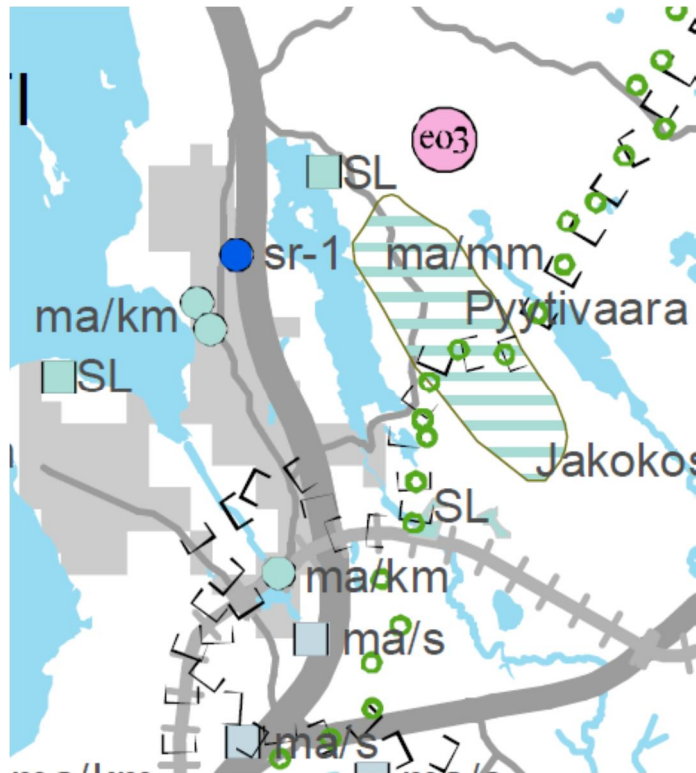
Kuva 15. Kontiolahden pohjukan luonnonsuojelualue.

5.4 Kaavojen suojeluvaraukset

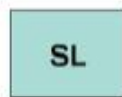
5.4.1 Pohjois-Karjalan maakuntakaava

Luonnonsuojelukohteeksi maakuntakaavassa on ositettu Purolahden luonnonsuojelualue ja Hakkaralan luonnonsuojelualue.

22.3.2016

Kuva 16. Ote Pohjois-Karjalan maakuntakaavasta.

LUONNONSUOJELUALUE (SL)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita, jotka ovat valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Alueilla on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

LUONNONSUOJELUKOHDE (SL)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita, jotka ovat valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä. Alueilla on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Kohdemerkinnällä osoitetaan alle 5 hehtaarin kokoiset alueet.

Suojelumääräys

Alueilla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suoje-luarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään 5 vuotta kaavan voimaan tulosta.

5.4.2 Joensuun seudun yleiskaava 2020

Joensuun seudun yleiskaavassa ei ole luonnonsuojelukohde merkintöjä kuin Kontiolahden pohjukassa olevat merkinnät (SL ja SL-1).

Kuva 17. Ote Joensuun seudun yleiskaavasta.

5.5 IBA ja FINIBA -alueet

Alueelle ei sijoitu IBA, FINIBA -alueita tai maakunnallisesti tärkeitä lintualueita (Maali – kohde) (<http://www.birdlife.fi>, Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys 2014).

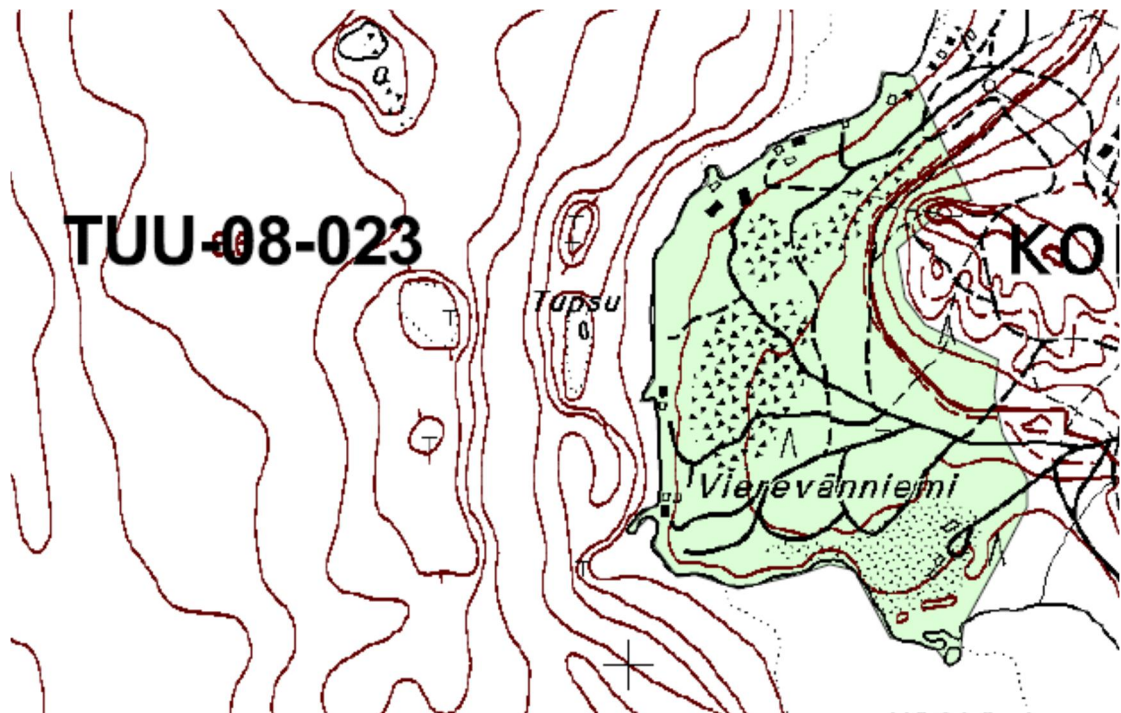
5.6 Arvokkaat moreenimuodostumat ja kalliosuojelukohteet

Selvitysalueella ei ole arvokkaita moreenimuodostumia tai kalliosuojelukohteita.

5.7 Arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat

Selvitysalueella sijaitsevan Vierevänniemen ranta-alueet on luokitettu valtakunnallisesti arvokkaiksi tuuli- ja rantakerrostumiksi (TUU-08-023) (Mäkinen, ym. 2011). Vierevänniemi on Honkavaaran edustalle muodostunut hietikko, jonka kerrostumiin Höytiäisen tyrskyt ovat syövyttäneet jyrkähkön törmän. Kuluva törmästä irronnut hiekka muodostaa laajan matalikon, jonka itäreunalla hiekka on kerrostunut särkäksi. Paikka tunnetaan uimarantana, mutta Vierevänniemen rakenteista voidaan myös lukea Höytiäisen kehitys jääkaudesta tähän päivään.

22.3.2016

Kuva 18. Vierevänniemen ranta-alue (TUU-08-023).

5.8 Muut arvokkaat luontokohteet

1. Kumpuahon suo

Pinta-ala: 0,7 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Suokohde, missä laiteella on isovarpurämettä ja tupasvillarämettä. Keskellä on suursaraneva- ja lyhytkorsinevakasvillisuutta. Laiteella on vanhoja oja.

2. Kappelin kuusikko

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava

Kappelin pienialainen kuusikko on varttunutta ja varttuvaa tuoreen kankaan kuusikkoa, mistä on tehty havainto liito-oravasta.

3. Akanniemen suo

Pinta-ala: 3,6 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

22.3.2016

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Metsäkortekorvet (EN), lähdekorvet (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU), kangaskorvet (VU), mustikkakorvet (VU), muurainkorvet (VU) ja korpirämeet (VU)

Arvoluokka: Seudullisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: yhtenäinen metsäkorte- ja muurainkorpi ja ruohokorpi.

Pitkälammen pohjoisosassa oleva Akanniemen suo on suokasvillisuudeltaan monipuolinen ja edustava kohde. Länsiosalla on pohjavesivaikutteinen (lähteinen) ja luhtainen ruohokorpi, missä kasvaa runsaasti suokelttoa, mesiangervoa, järviruokoa ja hieman keltasaraa. Lähteiseen ympäristöön on rakennettu kaivo, jonka päällä on pumppurakennus. Suurelta osin kohteen kasvillisuus on mosaiikkimaista ja kuusivaltaista ruohokorpea sekä ruoho-
mustikkakorpea. Lisäksi kohteella on metsäkortekorpea, mustikkakorpea, muurainkorpea ja korpirämettä. Kuusen lisäksi puustoon kuuluvat koivu, harmaaleppä, tuomi ja rannalla tervaleppä. Kohteen luonteeseen kuuluu erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus. Kasvistoon kuuluvat edellä mainittujen lajien lisäksi mm. hiirenporras, rätvänä, raate, tupassara, maariankämmeikä ja korpikaisla.

Kuva 19. Akanniemen suo.

4. Purolahden suo ja puro

Pinta-ala: 0,6 ha ja 0,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Korpirämeet (VU) ja sarakorvet (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: puron lähiympäristö ja vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo sekä luhta.

22.3.2016

Purolahden suo ja puro muodostuu kahdesta osasta, joiden välissä on tie. Kohteen kasvillisuus on luhtaista sararämettä, korpirämettä ja sarakorpea, pensas- sekä sarakastikkaluhtaa. Puusto on lehtipuuvaltaista. Puronvarressa on korpikastikkavaltaista kasvillisuutta.

Kuva 20. Purolahden suo ja puro.

5. Metsäpellon puro

Pinta-ala: 1,1 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku ja puron lähiympäristö.

Metsäpellon puro alkaa maantien 15721 kohdalta ja saa vetensä Ruukkikankaan suunnalta. Puronvarren kasvillisuudessa ilmenee pohjavesivaikutus ja sitä luonnehtivat suuret ruohot ja saniaisat. Kasvillisuus vaihtelee tuoreesta lehdosta kosteaan suurruoholehtoon ja ennen Pitkälampea on hyvin edustava kotkansiipilehto. Puron suulla on metsäluhtaa. Puronvarressa yleisempiä putkilokasveja ovat hiirenporras, käenkaali, nurmilauha, mesiangervo, korpimarre, tuomi, suo-orvokki, ranta-alpi, korpikastikka, suokeltto ja lehtovirmajuuri. Puuston on suurelta osin lehtipuuvaltaista. Harmaaleppävaltaisessa kotkansiipilehdossa kasvaa kotkansiiven lisäksi mm. koiravehna, hiirenporras ja runsaasti suokelttoa.

22.3.2016

Puron länsipuolelta on havainto liito-oravasta, mutta kyseinen metsikkö on hakattu. Kohteelle on jätetty muutama järeä haapa.

Kuva 21. Metsäpellon purovarressa kasvaa kotkansiipeä vähä ennen Pitkälampea.

6. Hiekkaniemen suo

Pinta-ala: 0,6 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Metsäluhdet (VU), kangaskorvet (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku, luhta sekä ruohokorpi.

Hiekkaniemen suon edustalla on ruovikko, joka muuttuu ennen rantaa ruovikkoluhdaksi. Suo on ruoho- ja heinäkorpea sekä metsäluhtaa. Laiteella on hieman kangaskorpea ja hiirenporraslehtoa. Puusto on lehtipuuvaltaista (harmaaleppä, koivu ja pihlaja). Kenttäkerrosta luonnehtivat järvikorte, jouhisara, nurmilauha, korpikastikka, ruohohelpi, karhunputki, suo-orvokki, rätvänä, raate, kurjanjalka ja suokelto. Käpytikka pesii kohteella.

7. Vaaralan suo

Pinta-ala: 1,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Metsäluhta (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

22.3.2016

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö rehevä lehtolaikku, luhta sekä ruohokorpi.

Vaaralan suo on lehtipuuvaltainen ruoho- ja heinäkorpi ja metsäluhta, mihin liittyy kostea saniais- ja suurruohovaltainen purovarsilehto. Korven kasvillisuudessa ilmenee luhtaisuus ja hieman myös lähteisyys. Suo-osa on edustava. Puustoon kuuluvat raita, harmaa- ja tervaleppä, hieskoivu ja kuusi. Pensaskerroksesta leimaa kiiltopaju ja mustaherukka. Pohjakerroksessa yleisimmät lajit ovat oka- ja haprarakkasammal sekä lehvasammaleet. Kohteen kasvistoon kuuluvat edellä mainittujen lajien lisäksi mm. hiirenporras, metsäalvejuuri, rentukka, mesimarja, ojakellukka, vehka, kurjenjalka, rönsyleinikki, mesiangervo, korpikastikka, nurmilauha, pitkäpääsara ja harmaasara. Purovarsilehdossa kasvaa runsaasti suokelttoa.

Kuva 22. Vaaralan suo.

8. Kivelän lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku

Hieman vaatimaton purovarsilehto. Puro on perattu. Purovarren kasvillisuutta leimaa karjalanruusu, hiirenporras, käenkaali, suokeltto, vadelma, mesiangervo, nokkonen ja

22.3.2016

metsäalvejuuri. Puusto on koivuvaltainen. Koivujen joukossa kasvaa tuomea ja harmaaleppää.

9. Vierevänniemen liito-oravametsä A

Pinta-ala: 1,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Alueelliset arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §:Liito-orava

Kohteelta on todettu 2006 liito-orava. Kuusikko järeäpuustoinen ja luonteeltaan talousmetsää, joissa on niukasti lehtipuuta.

10. Vierevänniemen liito-oravametsä B

Pinta-ala: 0,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava

Kohteelta on todettu 2006 liito-orava.

11. Vierevänniemen liito-oravametsä C

Pinta-ala: 1,0 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit:

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava

Kohteelta on todettu 2006 liito-orava.

12. Vierevänniemen lehto

Pinta-ala: 5,9 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: 1 uhanalainen laji

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Metsäluhta (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaat elinympäristöt: rehevä lehtolaikka ja puron lähiympäristö.

Vierevänniemen lehtokohde muodostuu puronvarsilehdosta, siihen liittyvästä lehtipuuvaltaisesta lehdosta ja tuoreesta kuusilehdosta. Lisäksi kohteeseen kuuluu Häikän luhtainen ranta ja kortteikko sekä vanha lehtomainen männikkö ja kuusikko.

Puronvarressa puusto on lehtipuuvaltaista ja suurelta osin se on nuorta. Puronvarren pohjoisosassa kasvillisuus on saniaisvaltaista lehtoa ja osittain tuoretta lehtoa. Valtalajina on hiirenporras, metsäalvejuuri ja isoalvejuuri. Puron eteläosassa ja keskivaiheella kasvillisuus on suurruohovaltaista lehtoa, missä kasvillisuutta luonnehtivat mesiangervo, nokkonen, hiirenporras, velholehti sekä suokeltto. Ennen rantaa on kapea metsäluhta-

22.3.2016

tulvametsävyöhyke, joka muuttuu saraluhdan kautta kortteikoksi. Saraluhdan valtalajina on pullosara. Tulvametsän rajalla on rehevää rantalehtoa.

13. Räsälän haaparyhmä

Pinta-ala: 0,5 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava

Haaparyhmä, missä on kolohaapa. Kasvillisuus on lehtomaista - tuoretta kangasta (OMT-MT). Kohteelta on tavattu merkkejä liito-oravasta.

Kuva 23. Räsälän haaparyhmä.

14. Räsälän lehto

Pinta-ala: 0,6 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

22.3.2016

Räsälän lehto on tuore kuusilehtoa (OMaT) ja suurruoholehtoa. Puusto on varttunutta ja kuusivaltaista. Suurruoholehtoa (OFiT) luonnehtivat hiirenporras, metsäalvejuuri, käenkaali, mesiangervo, lehtokorte, vadelma ja ojakellukka.

15. Räsälän lehtometsä

Pinta-ala: 2,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: liito-orava (NT, DIR)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteet runsasravinteiset lehdot (VU), tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava. Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Räsälän talon eteläpuolella oleva rehevä lehto, jonka poikki menee luontopolku. Kohteen kasvillisuus on kosteaa keskirasvinteista saniaislehtoa ja kosteaa runsasravinteista kotkansiipilehtoa sekä tuoretta kuusilehtoa. Puusto on varttuvaa ja varttunutta. Pääosiltaan lehtipuuvalltaista. Kuusikosta on todettu liito-orava 14.9.2006.

16. Pitkälammen korpi

Pinta-ala: 0,1 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Ruoho- ja heinäkorvet (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: ruohokorpi.

Kohde on pienialainen pohjavesivaikutteinen (lähteinen), mosaiikkinen ruohokorpi. Kasvillisuutta luonnehtivat hiirenporras, mesiangervo, rätvänä, korpi-imarre, suokeltto, lillukka, karhunputki, maariankämmekkä ja rentukka. Kuusien joukossa kasvaa harmaaleppää ja muutama mänty.

17. Vaskealan suot

Pinta-ala: 0,7 ha, 0,6 ha ja 0,7 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU) ja ruoho- ja heinäkorvet (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukaisia monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaita elinympäristöjä: rehevä lehtolaikku, vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo sekä ruohokorpi.

Kohde muodostuu kolmesta pienestä suosta. Pohjoisin kohde on suursaraneva, jonka reunalla on isovarpu- ja sararämettä ja tuoretta lehtipuuvalltaista lehtoa. Vaskealan niitty ja metsä -kohteeseen rajautuu pieni suursaraneva. Sen laiteella on sara- ja isovarpurämettä.

Pitkälammen rannan tuntumassa olevalla kohteella kasvillisuudessa on merkkejä pohjaveden läheisyydestä. Suokuviolla on saranevan lisäksi korpi- ja isovarpurämettä sekä laiteella ruohokorpea.

22.3.2016

18. Pappilan rinnelehto

Pinta-ala: 2,1 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU), tuoreet keskirasvinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku ja Vesil11 §:n mukainen noro.

Lehto sijoittuu vanhan hautausmaan lounas- ja länsipuolelle. Lehto on harmaaleppävaltainen rehevä rinnelehto, missä lehtokasvillisuus vaihtelee tuoreesta kosteaan. Valtapuu on harmaaleppä, jonka joukossa kasvaa tuomea. Lehto on hyvin ryteikköinen. Liikkumista vaikeuttaa erityisesti tiheä punaherukka-tuomipensasto. Putkilokasviston yleisimmät lajit ovat käenkaali, metsäalvejuuri, hiirenporras, sudenmarja, rönsyleinikki, metsäimarre, nokkonen ja ojakellukka. Pohjakerroksesta löytyvät mm. isolehväsammal, korpilehväsammal otaluhtasammal ja laakasammalia. Lehdossa on muutama kausikostea noro.

Kuva 24. Pappilan rinnelehdossa on tiheä alispuusto ja pensaisto.

19. Hovimäen lehto ja niitty

Pinta-ala: 0,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

22.3.2016

Kohde on lehtipuuvaltainen ja kulttuurivaikutteinen lehtoniitty. Kohde on ollut laidunniittynä, joka on nyt pitkälti metsittynyt ja niityn arvot ovat lähes hävinneet. Alue on puoliavoin. Niittymäisillä kohdilla kasvillisuus on suurruohovaltaista niittyä ja hieman heinäniittyä. Puronvarressa kasvillisuus on mesiangervovaltaista lehtoa. Kohteen kasvistoon kuuluu mm. hiirenporras, käenkaali, nokkonen, mesiangervo, punaherukka, vadelma ja nurmilauha. Puusto on koivu- ja harmaaleppävaltainen.

20. Sinkkolan suo

Pinta-ala: 0,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Pienialainen suo kangasmetsän keskellä. Kasvillisuus on sararämettä, isovarpurämettä ja suursaranevaa.

21. Vaskealan niitty ja metsä

Pinta-ala: 5,7 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Tuoret heinäniityt (EN), tuoret keskiravinteiset lehdot (VU)

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava. Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku. Perinnemaisemakohde.

Edustava ja monipuolinen luontokohde. Metsäosa muodostuu vanhasta lehtipuuvaltaisesta puoli avoimesta kaskimetsästä. Vanhat lahoamassa olevat koivut ja järeät koivupökkelöt kuuluvat metsäkuvaan. Koivua on myös maapuuna. Varttuneiden koivujen joukossa kasvaa järeitä kuusia ja niukasti mäntyä. Kaskimetsän kasvillisuus on tuoretta, lehtomaista kangasta ja paikoin on mosaiikkimaisesti tuoretta niittykasvillisuutta. Erityisen runsaasti kasvaa rätvänää. Kaskimetsään rajautuu myös tuore lehtokuvio, missä aluskasvillisuutta luonnehtivat käenkaali, metsälvejuuri, hiirenporras ja kielo.

Niitty (Pitkälammen niitty) on alueen länsiosalla ja se rajautuu valtatie 6:een. Niityn kasvillisuus on tuoretta niittyä. Ominaislajeina ovat mm. koiranheinä, koiranputki, särmäkuisma, ahomatara päivänkakkara, ojakellukka, puna-apila, aitovirna, simake, poimulehti ja niittyleinikki. Niityn pohjois- ja itälaitteella on lehtipuuvaltaista tuoretta lehtoa.

Kohteelta on todettu merkkejä liito-oravasta.

22.3.2016

Kuva 25. Vanhaa kaskimetsää Vaskealan niitty ja metsä -kohteella.

22. Hovimäen puro ja lehto

Pinta-ala: 3,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo, rehevä lehtolaikku ja puron välitön lähiympäristö.

Hovimäen puron alkupäässä on sara-kurjenjalka-kastikkavaltainen neva, missä laiteella ja puronvarressa kasvaa hieskoivua ja kitukasvusta mäntyä. Puronvarressa on tuoretta ja saniaisvaltaista lehtoa. Puusto on varttuvaa koivu-kuusisekapuustoa. Koivujen ja kuusien joukossa on myös harmaaleppää, tuomea ja raitaa. Puronvarressa kasvaa hiirenporrasta hyvin runsaana. Muut yleiset lajit ovat sukelto, mesiangervo, järvi- ja metsäkorte, nurmilauha, suo-orvokki, korpi-orvokki, karhunputki, rönsyleinikki, korpikastikka, terttualpi, rentukka ja käenkaali. Paikoin lähteisyyttä ilmentää leskenlehti. Soistumia on siellä täällä.

22.3.2016

Kuva 26. Hovimäen puronvarressa on rehevää lehtoa.

23. Hovimäen lehto

Pinta-ala: 0,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Kohde on pienialainen tuoreen lehdon (OMaT), suuruoho- (OFiT) ja saniaislehdon (FT) laikku. Lajistoa edustavat mm. hiirenporras, käenkaali, metsäimarre, korpi-imarre, vadelma, metsäkorte ja mesiangervo. Puuston kuuluvat kuusi, mänty, tuomi, harmaaleppä ja koivu.

24. Asemakylän kuusikko

Pinta-ala: 1,5 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: liito-orava (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit: -

Arvoluokka: Alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: LSL 49 §: Liito-orava

Kuusikko on pääosin varttuvaa lehtomaisen kankaan (OMT) kuusikkoa. Alueella on yksi risupesä. Haapaa kasvaa alueen länsireunalla, missä puusto on koivuvaltaista. Laiteella on yksi järeä haapa.

22.3.2016

25. Purnukorpi

Pinta-ala: 0,8 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Purnukorven kohde on pullosaravaltainen suursaraneva, missä on rahkamättäitä. Laiteella on isovarpurämettä.

26. Martikkalan suot

Pinta-ala: 0,2 ha ja 0,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: Pohjansirkku (NT)

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Kaksi pienialaista suota, missä kasvillisuus on jouhisara-kastikkavaltaista luhtaa ja saranevaa.

27. Kaivantolan saraikot

Pinta-ala: 0,9 ja 0,7 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: luhdet ja vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Kaivantolan saraikot koostuvat kahdesta saraikosta. Niihin liittyy paikoin saraluhtaosia. Saraluhtaosalla kasvaa valtalajina jouhisara.

28. Lukan lehtolaikku ja suojuotti

Pinta-ala: 0,2 ha 0,1 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Ruoho- ja heinäkorvet (VU), saniaiskorvet (VU), tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Kohde muodostuu kahdesta pienestä lehtolaikusta. Pohjoisella laikulla kasvavat mm. suokeltto, leskenlehti, metsäkurjenpolvi, mesiangervo, tuppisara, maariankämmeikä, hiirenporras, rätvänä, lillukka, metsämaitikka, oravanmarja ja metsäimarre. Kasvillisuus on tuoretta lehtoa, missä on soistumia ja siinä ilmenee pohjavesivaikutus.

Eteläinen kohde on ruohokorpi – saniaiskorpijuotti. Kasvistossa ilmenee pohjavesivaikutus (mm. suokeltto) ja vähäisesti lettoisuus (rätvänä, kataja, heterahkasammal). Puusto on lehtipuuvalltaista.

22.3.2016

29. Pyytivaaran purojuotti

Pinta-ala: 1,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Ruoho- ja heinäkorvet (VU), kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: puron lähiympäristö, rehevä lehtolaikku ja ruokokorpi.

Pyytivaaran purojuotti on varsin edustava ja kasvillisuudeltaan rehevä luontokohde. Puron varressa on hiirenporrasvaltaista lehtoa ja paikoin ruoho- ja heinäkorpi kasvillisuutta. Puusto on harmaaleppävaltaista. Yleisemmät kasvit ovat hiirenporras, metsäkorte, suokeltto, vehka, oravanmarja, metsäalvejuuri, nurmilauha, metsäimarre, nokkonen, käenkaali, rantamatara ja harmaasara. Paikoin kasvaa sudenmarjaa ja maariankämmekkää. Kasvillisuudessa ilmenee siellä täällä läheisyyttä.

Kuva 27. Pyytivaaran purojuotti.

30. Metsäahon suo

Pinta-ala: 0,8 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kangaskorvet (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

22.3.2016

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku ja ruokokorpi.

Pienialainen notkelmassa oleva kangaskorpisuo, mihin liittyy hiirenporrasvaltainen lehto-osa ja ruohokorpilaikkuja.

31. Lappalan lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kangaskorvet (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Lehtipuuvaltainen lehto on suurelta osin hiirenporrasvaltaista kosteaa lehtoa (Ath-FT) ja suurruoholehtoa (OFIT). Laiteella on hieman kangaskorpea ja ruohokorpea. Kohteen kenttäkerroksen valtalajit ovat hiirenporras, käenkaali, suokeltto, nurmilauha, oravanmarja, rantamatar, mesiangervo, isoalvejuuri, metsäalvejuuri, rönsyleinikki ja niittyhumala. Puuston muodostavat tuomi, pihlaja, harmaaleppä ja kuusi. Soistumisissa kasvaa mm. okarahkasammalta.

32. Särkelän lehto

Pinta-ala: 1,7 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT) ja tuoret keskirasvinteiset lehdot (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaat elinympäristöt: rehevä lehtolaikku ja puron lähiympäristö.

Särkelän lehto on lehtipuuvaltainen lehto, missä on myös tuoretta lehtoa (OMaT), saniaislehtoa (FT) suurruoholehtoa (OFIT) ja lehtomaista kangasta (OMT). Puronvarressa on hiirenporras- mesiangervoaltaista suurruoholehtoa ja rinteellä on tuoretta ja saniaislehtoa. Puusto muodostuu eri-ikäisestä harmaalepystä, koivusta, tuomesta sekä kuusesta. Kohteen läpi menee voimajohto. Kasvistoon kuuluvat mm. isoalvejuuri, metsäalvejuuri, korpi-, ja metsäimarre, käenkaali, oravanmarja, suo-orvokki, suokeltto, karhunputki, ojakellukka, vadelma, nurmilauha ja korpikaisla.

33. Ollilan lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Lähteiköt (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU), kosteat keskirasvinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

22.3.2016

Pienialainen tihkupintainen saniaisvaltainen lehto- ja lähteikkökohte, missä kasvaa runsaana suokeltoa. Kohteella on myös vähäisesti ruohokorpea.

34. Ollilan lehto ja puro

Pinta-ala: 0,7 ha ja 0,3 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaat elinympäristöt: rehevä lehtolaikku ja puron lähiympäristö.

Kaksiosainen kohde, jonka tie jakaa. Tien pohjoispuolella on lehtipuuvaltainen kivinen ja rehevä puronvarsilehto. Valtapuuna on harmaaleppä. Se joukossa kasvaa tuomea ja koivua. Aliskasvillisuudelle on ominaista seuraavat lajit: hiirenporras, käenkaali, korpi-imarre, karhunputki, lillukka, oravanmarja, mesiangervo, ojakellukka, suokelto, vadelma, korpikaisla ja puna-ailakki. Käpytikka pesii puronvarressa. Tien ja Pitkälammen välissä puro on osittain luonnontilainen, mutta ennen Pitkälampea uomaa on perattu ja sillä kohtaa on ollut pelto. Puronvarressa on paikoin kosteaa lehtipuuvaltaista suurruoholehtoa. Pohjavesivaikutus ilmenee kasvillisuudessa selvästi. Puukiipijä kuuluu kohteen linnustoon.

35. Hiekkalahden suo

Pinta-ala: 0,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Ruoho- ja heinäkorvet (VU) ja lettokorvet (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: ruohokorpi ja letot.

Pieni kasvillisuudeltaan mosaiikkinen suo, missä on tihkupintaa, ruohokorpea ja lettokorpea. Yleisimmät kenttä- ja pensaskerroksen lajit ovat metsäkorte, oravanmarja, käenkaali, lillukka, ojakellukka, maariankämme, korpikaisla, rätvänä, kataja, pihlaja, paatsama, huopaohdake, korpi-orvokki, hiirenporras, tähtisara, keltasara ja isotalvikki. Soikkokaksikkoa kasvaa hieman. Puiden tyvellä on varpukasvillisuutta. Pohjakerroksessa on mm. letto-, korpi- ja rämerahkasammal sekä korpilehväksammal. Kohteen luonnontilaa heikentää ajoura.

36. Särkelän purojuotti

Pinta-ala: 1,4 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Ruoho- ja heinäkorvet (VU), saniaislehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku ja puron lähiympäristö. Vesil11 §:n mukainen noro.

Särkelän purojuotti on lähdeperäinen puro, jonka uomaa on osittain perattu. Kohteella on myös noro-osa. Alajuoksulla uoma on luonnontilainen. Kasvillisuus on valtaosin kosteaa saniaislehtoa, paikoin on saniaislehtoa sekä ruoho- ja heinäkorpea. Hiirenporras ja

22.3.2016

isoalvejuuri ovat valtalajina. Lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. käenkaali, korpi-imarre, mesiangervo, tuomi, vadelma, suokeltto, okarahkasammal, suo-orvokki, metsäkorte, pihlaja, korpikastikka, ojakellukka ja nurmilauha. Puusto on kuusivaltaista.

37. Pyytivaaran lehtajuotti

Pinta-ala: 0,5 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Saniaisvaltainen lehtajuotti, joka erottuu hyvin metsämaisemasta. Valtalajeina ovat hiirenporras, isoalvejuuri, metsäalvejuuri ja korpi-imarre. Juotti on osittain soistunut.

Kuva 28. Pyytivaaran lehtajuotti.

38. Suuren Onkilammen lehto

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: 1 uhanalainen laji

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: Kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: rehevä lehtolaikku.

Kohde on suurruoho- ja saniaislehtajuotti, joka päättyy Suuren Onkilammen rantaan. Kenttäkerroksen valtalajina ovat hiirenporras ja mesiangervo. Muista lajeista mainittakoon käenkaali, ojakellukka, karhunputki, rönsyleinikki, nurmilauha, palmusammal, korpiorvokki,

22.3.2016

rantamatara, korpikaisla ja suokeltto. Puusto on lehtipuuvaltainen (koivu ja haapa). Kohteella esiintyy yksi uhanalainen laji.

39. Suuren Onkilammen luhdet

Pinta-ala: 0,1 ha, 1,1 ha ja 3,0 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: 1 uhanalainen laji

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: alueellisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: luhta ja vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Kohteeseen kuuluvat Suuren Onkilammen rantaluhdet ja Suuren Onkilammen länsipuolella olevien nimettömien pienten lampien ympärillä oleva rantaluhta, missä esiintyy yksi uhanalainen laji.

40. Myllypuron suo

Pinta-ala: 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Pienialainen suppasuo. Kasvillisuus on karua suursaranevaa.

41. Myllypuron luhta

Pinta-ala: 0,8 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: metsäluhdet (VU)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaat elinympäristöt: luhta ja puron lähiympäristö.

Myllypuron metsäluhta rajautuu rautatiehen ja Purolahden luonnonsuojelualueeseen (YSA206574). Puronvarren luhta on vetinen ja rehevä. Luhdalla kasvavat mm. harmaaleppä, hieskoivu, mänty, pohjanpaju, kiiltopaju, korpikaisla, nokkonen, kurjenmiekka, terttualpi, mesiangervo, vehka ja järviruoko. Puronvarressa kasvaa tiheä ruohosto ja sitä reunustaa joen pohjoispuolella tulva-alainen suometsä, joka muuttuu rämeeksi ennen kangasmetsää.

22.3.2016

Kuva 29. Myllypuron metsäluhta.

42. Pieni Onkilammen ja Pessin purot

Pinta-ala: 0,6 ha, 1,1 ha ja 2,5 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit: Tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot, lähteiköt (VU), ruoho- ja heinäkorvet (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: puron lähiympäristö ja rehevä lehtolaukku ja Vesil11 §:n mukainen noro.

Kohde muodostuu Pessin purosta, joka alkaa Pessin talon eteläpuolelta ja puro yhtyy Pienen Onkilammen laskupuroon. Tie jakaa laskupuron kahteen osaan. Laskupuro päättyy ojitetulle suoalueelle. Itäosalla Pessin puroon yhtyy kausikostea noro. Lisäksi Pienen Onkilammen rannalla oleva tiheäpintainen lähteikkö kuuluu kohteeseen.

Pessin purovarressa on suurruohovaltaista lehtoa ja ylempänä tuoretta lehtoa. Kasvillisuus on paikoin mosaiikkista, johon vaikuttaa puron tulviminen. Uoma on kivinen. Ylempänä purovarressa kasvillisuudessa on selvä pohjavesivaikutus ja näillä osilla kasvistoon kuuluvat mm. palmusammal ja heteenhiirensammal. Aluskasvillisuudessa valtalajina ovat suokeltto, mesiangervo ja käenkaali. Kasvistoon kuuluvat mm. koiranvehnä, metsäkastikka, hiirenporras, metsäalvejuuri, kotkansiipi, näsiä, koiranheisi ja nurmilauha.

Pienen Onkilammen laskupuroa on perattu ennen tietä. Kasvillisuus on hiirenporrasvaltaista lehtoa.

22.3.2016

Tien ja ojitetun suon välissä puro-uoma on luonnontilainen ja vesi on uurtanut varsin syvän uoman hiekkamoreeniin. Puronvarressa kasvillisuus on soisilla kohdilla ruoho- ja heinäkorpaa, puronvarressa kapeasti saniaislehtoa ja rinteellä on kangaskasvillisuutta. Puusto on sekapuustoa: harmaaleppä, tuomi, koivu ja kuusi.

43. Pienen Onkilammen suot

Pinta-ala: 0,4 ha ja 0,2 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: -

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö: vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo.

Kaksi pientä suppasuota, missä valtakasvillisuus on saranevaa.

44. Hakkaralan lehdot

Pinta-ala: 5,0 ha

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit: -

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit: tuoreet keskiravinteiset lehdot (VU), kosteat runsasravinteiset lehdot (VU) ja kosteat keskiravinteiset lehdot (NT)

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas

Suojeluperusteet: Kohteella on metsälain 10§:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas elinympäristö ja Vesil11 §:n mukainen noro

Hakkaralan lehdot -kohde on suurelta osin suurruoho- ja saniaisvaltaista kosteaa koivulehtoa ja saniaisvaltaista tuoretta lehtoa. Pensas- ja kenttäkerroksessa valtalajina ovat suokeltto ja mesiangervo ja käenkaali. Puusto on väljennettyä koivikkoa. Kohteen itäosalla on kausikostea noro. Kasvistoon kuuluvat koiranvehnä, metsäkastikka, hiirenporras, metsäalvejuuri, kotkansiipi, nurmilauha,

Kuva 30. Hakkaralan lehto on suurelta osin suurten saniaisten luonnehtimaa tuoretta ja saniaislehtoa.

22.3.2016

6 MAISEMA- JA KULTTUURIARVOT

6.1 Kansallisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet

Selvitysalueella ei ole kansallisesti arvokkaita ympäristöjä, kulttuurimaisemia tai rakennuskulttuurikohteita (RKY 1993, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2014).

6.2 Seudullisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet

Seuraavat kohteet on arvotettu vuoden 2005 inventoinnissa seudullisesti merkittäviksi kohteiksi (Suoranta 2005).

Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan on merkittyä alueelta kolme maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (ma/km):

1. Räsälä
2. Kontiolahden Isopappila
3. Kontiolahden asema

Ma/km -kohdemerkinnällä on osoitettu alle 5 ha kokoiset maakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset alueet. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti sekä kulttuuriarvojen säilymistä.

4. Kontiolahden kirkko on merkitty Pohjois-Karjalan maakuntakaavaan rakennussuojelukohdeksi (sr-1). Kirkko on päätyornillinen puinen pitkäkirkko, jonka tyyli on nikkarityylistä uusgotiikkaa. Maakuntakaavan määräyksissä todetaan, että alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon kulttuuriympäristön kokonaisuus ja erityispiirteet sekä edistettävä niiden säilymistä. Alueen rakentaminen tulee sopeuttaa alueen kulttuuriperintöön ja erityispiirteisiin.

Kuva 31. Kontiolahden kirkko on rakennussuojelukohde (sr-1).

22.3.2016

5. Pyytivaaran vaarakylä on merkitty maakuntakaavaan maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeäksi alueeksi (ma/mm). Alueen suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon arvokkaan maisema-alueen kokonaisuus, ominaispiirteet ja maisema-arvot sekä turvattava ja edistettävä niiden säilymistä. Kylällä on noin 300 asukasta.

Selvitysalueella on lisäksi seuraavat seudullisesti merkittävät rakennukset ja ympäristöt:

6. Vanha hautausmaa, joka sijoittuu Pappilan eteläpuolelle. Vuodesta 1737 lähtien käytössä, vanha kirkko paloi 1879. Paarihuone tehty 1898 puretun tapulin alaosasta.
7. Ruumishuone, vuodelta 1910. Kirkonkylän toisella vanhalla hautausmaalla.
8. Maunola, Kumpuaho ja Mikkola: Mikkola on entinen suntion talo (1900-1920). Maunolan talo on entinen kappalaisen pappila eli pikkupappila vuodelta 1905, pihalla on aitta vuodelta 1874 ja entisen väentuvan kellari. Kumpuahon tontilla on pikkupappilan entinen navetta ja riihi 1900-luvun alusta sekä aitta 1951 ja uusi asuinrakennus 1952.
9. Kansakoulu vuodelta 1890, korjauksia 1970–80-luvuilla. Nykyisin Kansalaisopiston käytössä.
10. Vanha kunnantalo vuodelta 1913. Kaksikerroksinen puurakennus.
11. Vanha apteekkitalo. Liikerakennus noin vuodelta 1930, pihalla on pitkä riviaitta 1800-luvulta.
12. Räsälä. Keskeinen kantatila kunnan/kirkonkylän historiassa. Asuinrakennus on vuodelta 1898, navetta 1915.
13. Kotiseutukeskus. Peltojen ympäröimässä, maisemallisesti arvokkaassa pihapiirissä on entinen Sinkkolan (Jussilan) liuskekinnavetta ja Kulhosta vuonna 1992 siirretty talo, paritupa 1800-luvulta. Alue edustaa vanhinta, Höytiäisen lahden kirkonkylän puoleista asutuskerrostumaa. Alueella on asuttu jo 1600-luvun alkupuolella.
14. Takkulan pihapiiri, 1860-luvun tila, Takkusen seppäsuvun toinen asuinpaikka. Jäljellä useita rakennuksia.
15. Kotiseutumuseo. Entinen viljavarasto 1871, kaksikerroksinen punamullattu hirsirakennus.
16. Terveystalo. 1940-luvun ruotsalaislahjoituksena rakennettu kaksikerroksinen kuutiomainen rakennus
17. Hovinmäen tilan pihapiiri ja navetta. Vanha suurtila, komea kivi- ja hirsinavetta sekä riihi 1880-luvulta. Aitta 1940-luvulta, uusi asuinrakennus 1966.
18. Sinkkola. Vanha sukutila. Asuinrakennus 1903, laajennus ja kolmiruutuiset ikkunat 1976. Aitta 1800-luvun alusta, navetta 1850, riihi 1800-luvulta, sauna 1953.
19. Purola, Pohjanhovi: Pihapiirissä asuinrakennus ja navetta 1880-luvulta. Aitta 1920.
20. Kemppi. Kaupparakennus 1950-luvulta. Asematiellä, keskeinen sijainti asemaa vastapäätä.
21. Kontiolahden asema (Valtion rautatiealue). Asemarakennus, asuinrakennus ja kolme varastoa 1908.

22.3.2016

Kuva 32. Pyytivaaran vaarakylän maisema on paikoin vielä säilyttänyt arvonsa.

Kuva 33. Vaarakylän kulttuurimaisema on muuttumassa, kun peltoja ei enää viljellä entisessä laajuudessa. Lahoavaan rakennuskantaa.

22.3.2016

6.3 Paikallisesti merkittävät maisemat, ympäristöt ja rakennuskohteet

6.3.1 Maisemat ja ympäristöt

Maisemallisesti arvokkaita peltonäkymiä edustavat Kontiolahden kotiseutukeskuksen kulttuurimaisema, Mikkolan ja Kumpuahon sekä Takkulan ja Sinkkolan tilojen kulttuurimaisemat.

Kontiolahden kirkonkylän keskustan tuntumassa oleva kotiseutukeskuksen peltomaisema rakennuksineen edustaa Kontiolahden kirkonkylän vanhinta asutuserrostumaa. Alueen asutushistoria ulottuu 1600-luvulle. Kotiseutukeskuksen peltojen ympäröimässä, maisemallisesti arvokkaassa pihapiirissä on Kulhosta Lukkarilan tilalta siirretty hirsinen, kaksikuistinen asuinrakennus 1800-luvun alkupuolelta, Sinkkolan kivinavetta, sauna, hirsiset vajat, Kirnukalliolta siirretty tuulimylly sekä vinttikaivo. Kotiseutukeskuksen lisäksi maisemaan kuuluu Räsälän (entinen Leppälä) pihapiiri ja pellot. Räsälän päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on aitta, sauna ja puimala sekä kivi-puu-navetta. Räsälä on merkittävä kantatila kirkonkylän historiassa. Kirkonkylän asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa alue osoitettu MA -merkinnällä (maisemallisesti arvokas peltonäkymä), jolla on haluttu turvata niiden pitäminen viljelykäytössä ja avoimena säilyttää keskeisen osan kirkonkylän kulttuurimaisemasta ja näkymistä. Alueelta avautuvat näkymät Höytiäiselle.

Mikkolan ja Kumpuahon peltomaisema on muuttunut vuosien varrella. Osa pelloista on istutettu koivulle. Alueella on Mikkola entinen suntion talo, Kumpuahon asuinrakennus, jonka pihapiirissä on pikkupappilan entinen navetta ja riihi sekä aitta sekä Maunolan talo.

Takkulan ja Sinkkolan maatila peltoineen sijoittuu valtatie 6 ja Pitkälammen väliselle selänteelle. Peltomaisemat hieman avautuvat valtatielle. Sinkkosen tila toimii marjatilana. Takkulan on 1860-luvun tila.

6.3.2 Rakennuskohteet

Kontiolahden kunta teetti kirkonkylän alueelta kulttuuriympäristökartoituksen 2009 (Taskinen 2009). Kartoituksessa päivitettiin alueen rakennusperintöä koskevaa, olemassa olevaa tietoa, paikannettiin ja rajattiin erityisiä kulttuurimaisema- ja rakennuskulttuurialueita, sekä arvoitettiin tiedossa olevia rakennuskulttuurikohteita.

Paikallisesti merkittäviä rakennuskohteita ovat:

1. Puhakkala, joka on Kirkonkylän apteekin vieressä, on Puhakan puuseppäsuvun paikka. Talon alkuperäiset jugendpiirteet 1900-luvun alkupuolelta ovat vaihtuneet 1950-luvun asuun pihapiiriin rakennetun verstaan rakentamisen myötä.
2. Koivunotko. Entisen pientilan rakennukset vuodelta 1937, asuinrakennus 1½ -kerroksinen, pihassa myös varasto-liiteri ja sauna. Kirkonkylän 1930-l rakennuskantaa.
3. Sataman rantatien varrella on uudempien pientalorakennusten joukossa Kuusiniemen ja Kuusiniemen asuinrakennukset 1800-luvun lopulta, alkuaan Purolan tilan maille Lavola & Lihrin sahan rakennuttamat asuinrakennukset.
4. Lepola. Lohkokiviperustainen vaakalaudoitettu hirsinen päärakennus 1920-luvulta. Pihapiirissä on samalta ajalta puinen entinen talli-navetta, aitta v. 1968,

22.3.2016

autotalli/kuivaamo 1930-luvulta ja saunarakennus. Asemanseudun 1920-luvun rakennuskantaa.

5. Kiikarimäki. Asuinrakennus vuodelta 1932 (1986), 1½ - kerroksinen. Pihapiirissä myös entinen navetta ja nahkurin verstaas 1935, sekä sauna 1951. Kirkonkylän 1930-luvun rakennuskantaa.
6. Pyytivaaralla on tien varressa pieni pihapiiri Ruusukumpu, jonka asuinrakennuksen klassistinen asu kuistin pilareineen on 1930-luvulta.
7. Pyytivaaralla on Kumpulän 1950-luvun maistolaituri, joka toimii "Lehtilainamonä".
8. Lukan tilän pihapiirissä on liuskekivikellari.
9. Pirttimäki sijaitsee Kotiseutumuseon tienoilla Räsälän pellonlataa kulkevan tien varressa. Puurakenteinen lautaverhottu asuinrakennus on vuodelta 1959. Ajalle tyypillinen rakennustyyppi.

6.4 Muinaisjäännökset

6.4.1 Sotahistorialliset kohteet

Alueelle sijoittuvien sotahistoriallisten kohteiden osalta lähtöaineistona on käytetty muinaisjäännöskohteiksi merkittyjä kohteita sekä Joensuun seudun yleiskaavaan 2020 liittyvää selvitystä Joensuun seudun sotahistoriallisista kohteista (Kankainen ja Kunnari 2006). Muinaisjäännöskohteiden kohdetietoja on tarkasteltu Kulttuuriympäristön rekisteriportaalin muinaisjäännöskisterissä.

Joensuun seudun yleiskaavassa osa kohteista on merkinnällä ma/s.

 ma/s **VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ II MAAILMANSODAN AIKAINEN KOHDE (ma/s)**

Kohdemerkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaita Salpalinjan ja muita toisen maailmansodan linnoitteisiin kuuluvia puolustusvarustuksia.

Suunnittelumääräys
Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon varustusten historialliset erityispiirteet.

Sotahistoriallisten kohteiden sijoittuminen on esitetty yleisesti kuvassa 2. Tarkemmin kohteet on esitetty kartalla liitteessä 4.

1. Kivelä (Honkatie – Leikkikenttä – Puutarhatie)

Muinaisjäännöstunnus: 1000020566

Kontiolahden kirkonkylässä, Kivelän alueella, sijaitsee kolmessa kohti (Honkatie, Leikkikenttä ja Puutarhatie) 1. maailmansodan aikaisia taistelukaivantoja.

Honkatie

Taisteluhautaa kahdessa pätässä (n. 88 m), joita kumpaakin on osittain täytetty. Melko hyväkuntoisia.

Leikkikenttä

22.3.2016

Kohteella on noin 40 metriä yhdyshautaa kahden kumpareen välissä. Kaivannon päissä on korsukuopat. Melko hyväkuntoisia.

Puutarhatie

Puutarhatiestä erkanevan polun alkupäässä, pienen kumpareen päällä on noin 9 metriä matalaa ja kapeaa taisteluhautaa. Pieni korsun paikka. Kohde on huonokuntoinen ja osittain tuhoutunut.

2. Vierevänniemi

Muinaisjäännöstunnus: 1000020570

Höytiäisen ns. vesijättömaalla sijaitseva ranta-alueen ainoa jäljellä oleva 1. maailmansodan aikainen kaivanto. Noin 20 metrin pituinen taisteluhauta on tehty rantahiekkaan. Kaivanto on nykyään tuhoutunut ja täytetty.

Taisteluhautakaivantoon liittyvä korsukuoppa sijaitsee Höytiäisen vanhan rantatörmän päällä loivasti luoteeseen laskevalla kankaalla. Korsukuopan länsikulmasta luoteeseen avautuu oviaukko suoraan törmän rinteeseen. Eteläkulmasta avautuu oviaukko ja maan pinnalle nouseva kulkuväylä korsun kaakkoispuolella. Korsu on hyväkuntoinen.

3. Karpalosuo (Karpalosuo - Pitkälampi)

Muinaisjäännöstunnus: 1000020567

Vt 6:n ja Keskuskadun välisellä alueella, Karpalosuon eteläpuolella sijaitsee 1. maailmansodan aikaista taistelukaivantoa noin 355 metrin matkalla. Osa kaivannosta on tuhoutunut Karpalokaaren rakennustöissä. Kohde on verrattain hyväkuntoinen ja osa siitä on entisöitävissä.

Valtatien ja Pitkälammen välisellä alueella on kaksi noin 10 metrin pituista 1. maailmansodan aikaista kaivantoa ja niistä etelään kolme korsukuoppaa.

4. Vaskela

Muinaisjäännöstunnus: 1000020569

Vt 6:n molemmin puolin, vesitornin levähdyspaikan eteläpuolella sijaitsee 1. maailmansodan aikaisia kaivantoja useassa osassa. Alueella on yhteensä noin 293 metriä taisteluhautaa. Tien länsipuolella on myös korsukuoppa. Lisäksi alueella sijaitsevan leikkikentän läheisyydessä on noin 58 metriä taisteluhautaa. Osa kaivannoista on tuhoutunut tietä rakennettaessa.

Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

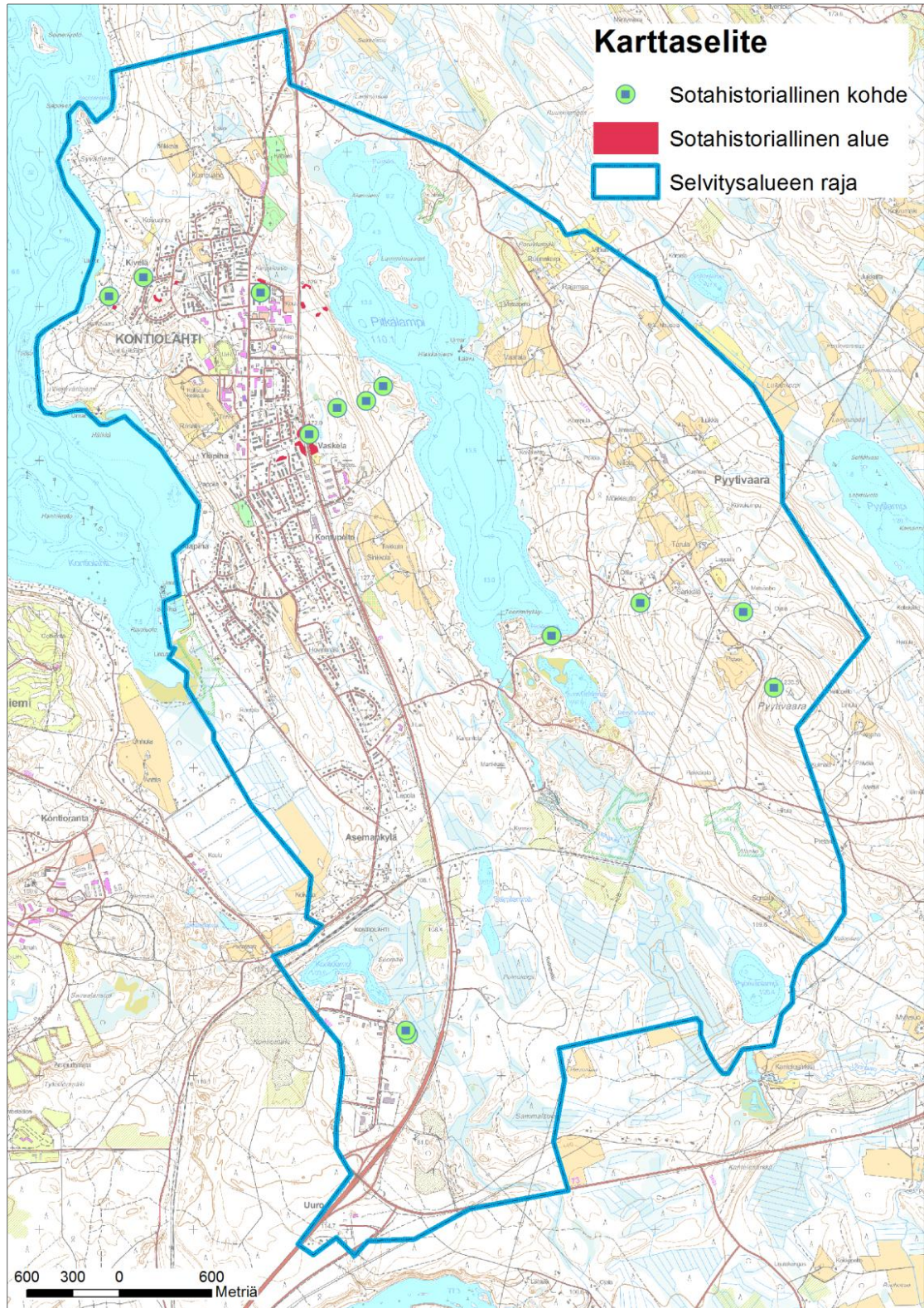
5. Jakkilanvaara

Muinaisjäännöstunnus: 1000020568

Jakkilanvaara

Kohteessa on noin 372 metriä 1 maailmansodan aikaista taisteluhautaa ja noin 60 metriä yhdyshautaa. Kaivantoalueen keskellä sijaitsee kaksi hyvin säilynyttä korsukuoppaa. Kohde on osa kirkonkylän luonto- ja kulttuuripolkua. Kohde on erittäin hyväkuntoinen ja entisöitävissä.

22.3.2016

Kuva 34. Sotahistorialliset kohteet.

22.3.2016

Pitkälampi

Jakkilanvaaran ja Pitkälammen välisellä alueella sijaitsee osin kaivettua ja osin kallioon hakattua 1. maailmansodan aikaista taisteluhautaa sekä korsukuoppaa. Keskeisemmällä alueella on kaivettua ja louhittua taisteluhautaa noin 60 metriä ja lisäksi korsukuoppa. Lähempänä Pitkälammen rantaa on noin 20 metriä lähes kokonaan sortunutta taisteluhautaa sekä osittain tuhoutunut pieni korsukuoppa.

Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

6. Hiekkalahti

Muinaisjäännöstunnus: 1000020571

Pitkälammen eteläpuolella sijaitsevassa rinteessä on useassa pätöksä noin 150 metriä 1. maailmansodan aikaista taistelukaivantoa sekä kolme hyvin säilynyttä korsukuoppaa. Taistelukaivantoihin liittyy kolme 4-22 metriä pitkää yhdyshautaa, jotka suuntautuvat tien eteläpuolella oleviin korsukuoppiin. Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

7. Ollila-Särkkälä

Muinaisjäännöstunnus: 1000020572

Ollilan talon ja Tornitien eteläpuolella sijaitsee osittain maahan kaivettua ja osittain kallioon louhittua 1. maailmansodan aikaista kaivantoa sekä yhdyshautaa kahdessa eripituisessa osassa (yhteispituus noin 270 m). Kaivantojen ampumaulokkeita on vahvistettu kivilatamuksin. Kaivantojen eteläpäässä sijaitsee hyvin säilyneet korsun paikat.

Yllä mainitusta alueesta noin 250 metriä länteen, kahden polun risteysalueella on kaksi lyhyempää taistelukaivantoa. Polun eteläpuoleisen kaivannon itäpäässä on korsukuoppa.

Lisäksi mäen lounaisrinteessä on noin 80 metriä pitkä kaivanto ja Särkkälän talon eteläpuolella useassa kohtaa taistelukaivantoa. Kolmeen kaivantoon liittyy myös korsu.

Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

8. Särkkälä-Ojala

Muinaisjäännöstunnus: 1000020573

Tornitien ja Ojalan talon väliselle alueelle on kaivettu tai louhittu noin 66 metriä 1. maailmansodan aikaista taisteluhautaa. Kohteessa on myös kolme kallioon louhittua korsukuoppaa, jotka ovat syvyydeltään noin 2 metriä ja pohja-alaltaan noin 4 x 5 metriä.

Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

22.3.2016

Kuva 35. Kallioon louhittu Särkkälä-Ojalan 1. maailmansodan aikainen taisteluhauta on helposti havaittavissa maastossa.

9. Pyytivaara

Muinaisjäännöstunnus: 1000020574

Kohteessa on noin 51 metriä 1. maailmansodan aikaista taisteluhautaa sekä noin 27 metriä yhdyshautaa. Osa kaivantojen etuvarustuksesta on korotettu kivilatomuksella. Kohteessa on lisäksi kolme pesäkettä ja kaksi pientä korsun paikkaa.

Alapihan talon luoteispuolella on pätkä taisteluhautaa ja kuoppa. Tämä varustus on Pyytivaaran varustuksista itäisin. Pääosa varustuksista sijaitsee Pyytivaaran pohjois- ja luoteisrinteillä. Joensuun seudun yleiskaavassa merkinnällä ma/s.

10. Kontiolampi

Muinaisjäännöstunnus: 1000020575

Kontiolammen eteläpuolella, suosta nousevaan rinteeseen on kaivettu noin 200 metriä 1. maailmansodan aikaista säännöllisen taitteista taistelukaivantoa. Kaivanto on osittain tuhoutunut metsäkoneen jäljiltä.

Muinaisjäännöstunnus: 1000020271

Kohteessa on 210 metriä 2. maailmansodan aikaista taisteluhautaa sekä neljä erillistä ampumapesäkettä. Taisteluhauta on osittain tuhoutunut.

Kohde kuuluu Salpalinjaan (Suomenlahdelta Petsamoon ulottuva puolustusasema), jonka rakentaminen aloitettiin talvisodan jälkeen.

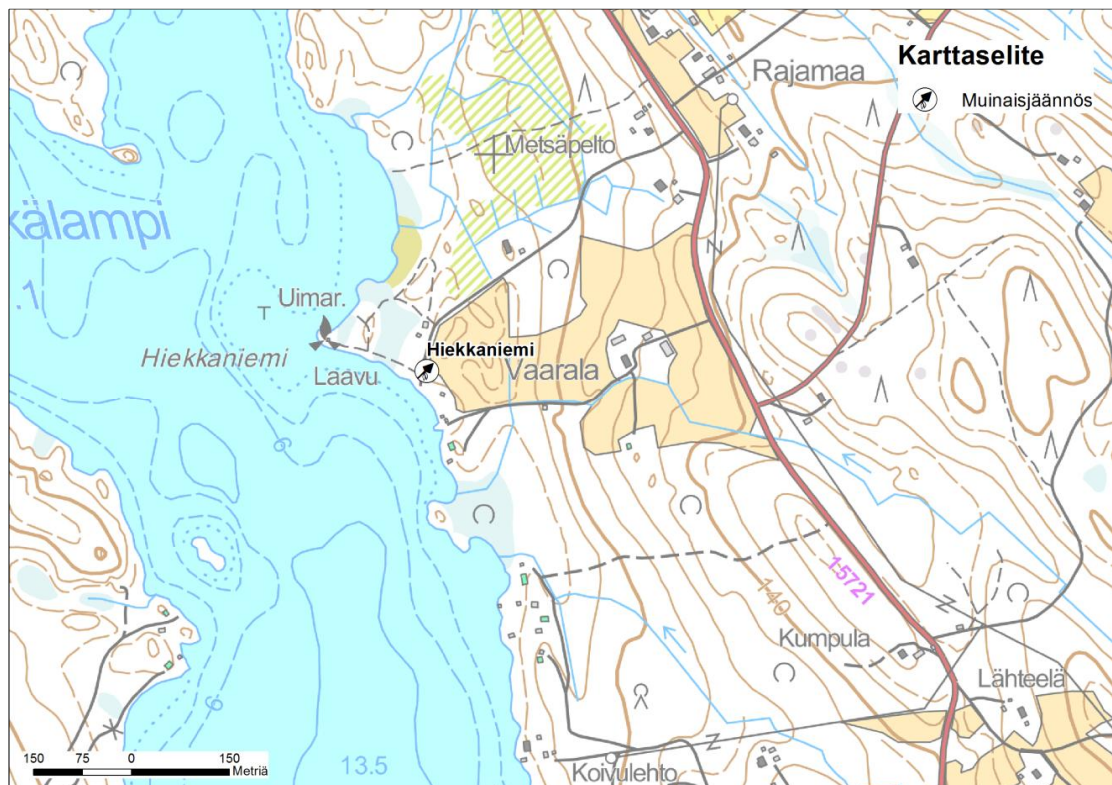
6.4.2 Muut muinaisjäänökset

Sotahistoriallisten kohteiden lisäksi alueella sijaitsee yksi muu muinaisjäänöskohde.

Hiekkaniemi

Muinaisjäänöstunnus: 1000002678

Hiekkaniemen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Pitkälammen itärannalla, Hiekkaniemessä, Pitkälammen rantaan vievän tien varrella. Palanutta luuta (KM 33859) on löytynyt miltei yhtenä keskittymänä rantaan vievän tien leikkauksesta noin 15 m päässä rannasta. Asuinpaikan laajuus ei ole tiedossa.

Kuva 36. Hiekkaniemen kivikautinen asuinpaikka.

6.5 Perinnemaisemakohteet

Alueelta on tiedossa kaksi perinnemaisemakohdetta. Näistä paikallisesti arvokas Vaaralan niitty on menetetty, koska se on vuokrattu viljelykyttöön. Alue oli vielä laidunkäytössä 1990-luvun alussa. Toinen perinnemaisemakohde on paikallisesti arvokas Pitkälammen niitty. Kontiolahden kunta on hoitanut Pitkälammen niittyä vuosittain niittämällä.

22.3.2016

Kuva 37. Vaaralan niitty on nykyään viljelykäytössä.

Kuva 38. Pitkälammen niitty.

7 SUOSITUKSET

Osayleiskaava-alueella on useita luontokohteita ja kulttuurisia sekä maisemallisia arvoja.

7.1 Luonnonsuojelukohteet

Alla olevassa taulukossa on esitys kaavamerkinnoistä luontokohteiden osalta ja kohdesuosituksia taulukossa 3.

Taulukko 2. Kaavasuositusmerkinnät.

Merkintä	Määräys
SL	Luonnonsuojelualue
luo-1	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Erityisen arvokas luontokohde, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Alue sisältää metsälain 10 §:n määritelmän mukaisia arvokkaita elinympäristöjä ja/tai vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisia arvokkaita pienvesiä.
luo-2	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Arvokas luontokohde, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella suojeltuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai luonnonsuojelulain 47 §:n mukaisia erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkoja. Alueella tehtävät puustoon liittyvät toimenpiteet ovat kiellettyjä ilman MRL 128 §:n mukaista maisematyö lupaa.
luo-3	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Arvokas luontokohde, jonka ominaispiirteiden säilyminen on hyvä huomioida maankäytön suunnittelussa. Alue sisältää paikallisesti luonnon monimuotoisuutta lisääviä luontoarvoja.
ge	Arvokkaiksi tuuli- ja rantakerrostuma-alue. Alueella on voimassa maa-aineslain 3 §:n mukaiset maa-ainesten ottamista koskevat rajoitukset.

Taulukko 3. Luontokohteiden maankäyttösuositukset.

Nro	Nimi	Peruste	Suositus
1	Kontiolahden pohjukan luonnonsuojelualue	Luonnonsuojelualue	SL
2	Kontiolahden pohjukka, Jaamankankaan suot	Luonnonsuojelualue	SL
3	Purolahden luonnonsuojelualue	Luonnonsuojelualue	SL
4	Hakkaralan luonnonsuojelualue	Luonnonsuojelualue	SL
5	Vierevänniemen ranta-alueet	Arvokas tuuli- ja rantakerrostuma-alue	ge
6	Kumpuahon suo	Metsälaki 10§	luo-1
7	Kappelin kuusikko	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
8	Akanniemen suo	Metsälaki 10§	luo-1
9	Purolahden suo ja puro	Metsälaki 10§	luo-1
10	Metsäpellon puro	Metsälaki 10§	luo-1
11	Hiekkaniemen suo	Metsälaki 10§	luo-1
12	Vaaralan suo	Metsälaki 10§	luo-1
13	Kivelän lehto	Metsälaki 10§	luo-1
14	Vierevänniemen liito-oravametsä A	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
15	Vierevänniemen liito-oravametsä B	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
16	Vierevänniemen liito-oravametsä C	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2

22.3.2016

17	Vierevänniemen lehto	Metsälaki 10§	luo-1
18	Räsälän haaparyhmä	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
19	Räsälän lehto	Metsälaki 10§	luo-1
20	Räsälän lehtometsä	Metsälaki 10§, LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
21	Pitkälammen korpi	Metsälaki 10§	luo-1
22	Vaskealan suot	Metsälaki 10§	luo-1
23	Pappilan rinnelehto	Metsälaki 10§	luo-1
24	Hovimäen lehto ja niitty	Metsälaki 10§	luo-1
25	Sinkkolan suo	Metsälaki 10§	luo-1
26	Vaskealan niitty ja metsä	LSL 49 §: Liito-orava, perinnemaisema	luo-2/pm
27	Hovimäen puro ja lehto	Metsälaki 10§	luo-1
28	Hovimäen lehto	Metsälaki 10§	luo-1
29	Asemakylän kuusikko	LSL 49 §: Liito-orava	luo-2
30	Purnukorpi	Metsälaki 10§	luo-1
31	Martikkalan suot	Metsälaki 10§	luo-1
32	Martikkalan suot	Metsälaki 10§	luo-1
33	Kaivantolan saraikot	Metsälaki 10§	luo-1
34	Lukan lehtolaikku ja suojuotti	Metsälaki 10§	luo-1
35	Lukan lehtolaikku ja suojuotti	Metsälaki 10§	luo-1
36	Pyytivaaran purojuotti	Metsälaki 10§	luo-1
37	Metsäahon suo	Metsälaki 10§	luo-1
38	Lappalan lehto	Metsälaki 10§	luo-1
39	Särkelän lehto	Metsälaki 10§	luo-1
40	Ollilan lehto	Metsälaki 10§	luo-1
41	Ollilan lehto ja puro	Metsälaki 10§	luo-1
42	Hiekkalahden suo	Metsälaki 10§	luo-1
43	Särkelän purojuotti	Metsälaki 10§	luo-1
44	Pyytivaaran lehtujuotti	Metsälaki 10§	luo-1
45	Suuren Onkilammen lehto	Metsälaki 10§	luo-1
46	Suuren Onkilammen luhdat	Metsälaki 10§, uhanalainen laji	luo-1
47	Myllypuron suo	Metsälaki 10§	luo-1
48	Myllypuron luhta	Metsälaki 10§	luo-1
49	Pieni Onkilammen ja Pessin purot	Metsälaki 10§	luo-1
50	Pienen Onkilammen suot	Metsälaki 10§	luo-1
51	Hakkaralan lehdot	Metsälaki 10§, osittain	luo-1 tai luo-3

Lisäksi rakentamista ei suositeta osoitettavaksi uhanalaisten lintujen reviirille tai niiden läheisyyteen. Samoin kuin kuikan pesäpaikalle tai sen lähelle.

22.3.2016

7.2 Maisemansuojelualueet ja kulttuurikohteet

Alla olevassa taulukossa on esitys kaavamerkinnoistä maisemansuojelu- ja kulttuurikohteiden osalta ja kohdesuositukset taulukossa 5.

Taulukko 4. Kaavasuositusmerkinnät.

Merkintä	Määräys
pm	Arvokas perinnemaisema
ma	Maisemallisesti arvokas peltoalue. Alueen arvot perustuvat viljeltyyn peltomaisemaan ja niillä oleviin tilakeskuksiin. Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden säilyminen avoimina ja/tai viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeä
sr-1	Rakennussuojelukohde. Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltava rakennus. Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviranomaisen ja Kirkkohallituksen lausunto.
sr-2	Suojeltava rakennus ja ympäristö
sm	Muinaismuistokohde, jota koskee muinaismuistolain tarkoittama rauhoitus.
sm/sota-1	Muinaismuistolain rauhoittama sotahistoriallinen kohde. Alueella sijaitsee sotahistoriallinen maaperässä sijaitseva kohde, jota koskee muinaismuistolain tarkoittama rauhoitus.
sm/sota-2	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä sotahistoriallinen kohde. Merkinnällä on osoitettu Salpalinjaan kuuluvat kohteet.
pm	Perinnemaisemakohde

Taulukko 5. 7.2 Maisemansuojelualueet ja -kohteiden maankäyttösuositukset.

Nro	Nimi	Peruste	Suositus
1	Pyytivaaran vaarakylä	Maakunnallisesti arvokas maisema	ma
2	Kontiolahden kotiseutukeskuksen kulttuurimaisema	Paikallisesti arvokas maisema	ma
2	Mikkolan ja Kumpuahon kulttuurimaisema	Paikallisesti arvokas maisema	ma
3	Takkulan ja Sinkkolan tilojen kulttuurimaisema	Paikallisesti arvokas maisema	ma
4	Kontiolahden kirkko	Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltava rakennus	sr-1
5	Vanha hautausmaa	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
6	Ruumishuone	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
7	Maunola, Kumpuaho ja Mikkola	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
8	Kansakoulu	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
9	Vanha kunnantalo	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2

22.3.2016

10	Vanha apteekkitalo	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
11	Räsälä	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
12	Kotiseutukeskus	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
13	Takkulan pihapiiri	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
14	Kotiseutumuseo	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
15	Terveystalo	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
16	Hovinmäen tilan pihapiiri ja navetta	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
17	Sinkkola. Vanha sukutila	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
18	Purola, Pohjanhovi	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
19	Kemppi	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
20	Kontiolahden asema (Valtion rautatiealue)	Seudullisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde	sr-2
21	Kivelä (Honkatie – Leikkikenttä – Puutarhatie)	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
22	Vierevänniemi	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
23	Karpalosuo (Karpalosuo - Pitkälampi)	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
24	Vaskela	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
25	Jakkilanvaara	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
26	Hiekkalahti	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
27	Ollila-Särkkälä	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
28	Särkkälä-Ojala	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
29	Pyytivaara	I maailmansodan aikainen sotahistoriallisten kohde	sm/sota-1
30	Kontiolampi	I ja II maailmansodan aikainen	sm/sota-1

22.3.2016

		sotahistoriallisten kohde	ja 2
31	Pitkälammen niitty (ks. Vaskealan niitty ja metsä)	Paikallisesti arvokas perinnemaisemakohde	pm
32	Hiekkaniemen kivikautinen asuinpaikka	Muinaisjäännös	sm

8 LÄHTEET

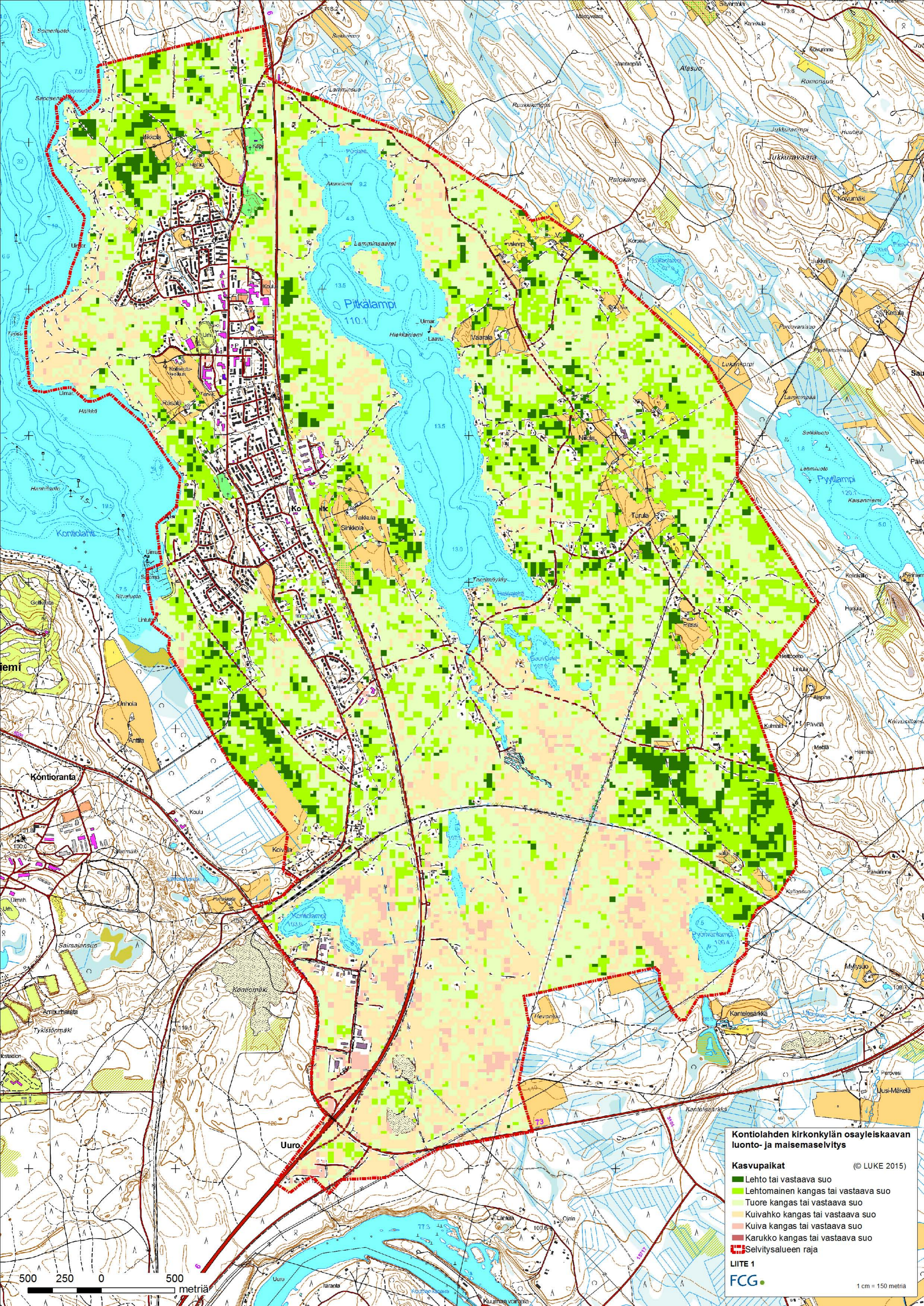
- Ahonen, M. 2004: Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt. Pohjois-Karjalan liitto. Julkaisu 83. Air-Ix Suunnittelu ja Ympäristötaito Oy 2006: Joensuun seudun maisema-rakenne- ja viheralue-järjestelmä. Tekninen virasto, Joensuun kaupunki.
- Alalammi, P. (toim.) 1990: Suomen kartasto, vihko 123-126. Geologia. Maanmittaushallitus & Suomen maantieteellinen seura. Helsinki.
- Antikainen, M., Lyytikäinen, A. & Pihlaja, J. 2002: Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen. Loppuraportti Joensuun seudulta. Alueelliset ympäristöjulkaisut 259. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.
- BirdLife Suomi ry. Suomen kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA) ja FINIBA-alueet lintutieteellisten yhdistysten toiminta-alueittain. <http://www.birdlife.fi>. (viitattu 19.10.2015).
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2011. Jaamankankaan alueen ideointi, luonto- ja maisemaselvitys. 11.3.2011.
- Grönlund, A., Lehtelä, M. Luotonen, H. ja Hakalisto, S. 1998: Pohjois-Karjalan ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 61.
- Huhma, A. 1971: Kallioperäkartta. Lehti - 4224 - Kontiolahti. Suomen geologinen kartta. Geologinen tutkimuslaitos.
- Huhma, A. 1971: Suomen geologinen kartta. Lehti 4224, Kontiolahti 1:100 000. Geologian tutkimuskeskus.
- Joensuun kaupunki 2008: Joensuun seudun yleiskaava 2020. Kaavakartta ja -selostus.
- Joensuun kaupunki 2005a: Joensuun seudun yleiskaava 2020. Luonto- ja maisemakohteet, nykytilanne. Joensuun kaupunki.
- Joensuun kaupunki, 2005b: Joensuun seudun yleiskaava 2020. Kulttuuriympäristöselvitys. Joensuun kaupunki.
- Juuan, Kontiolahden ja Polvijärven kirjastot. Höytiäinen -verkkosivut. <http://hoytiainen.jns.fi/>. [viitattu 26.5.2015].
- Kankainen, J. ja Kunnari M. 2006: Selvitys Joensuun seudun sotahistoriallisista kohteista. Joensuun seudun maankäyttöryhmä.
- Keski-Karhu, H. 2009: Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen raportteja 3. Pohjois-Karjalan perinnebiotooppien hoito-ohjelma.
- Kontiolahden kunta 2001: Kontiolahden ympäristöohjelma.
- Liukko, U-M., Henttonen, H., Hanski, I. K., Kauhala, K., Kojola, I., Kyheröinen, E-M. & Pitkänen, J. 2016: Suomen nisäkkäiden uhanalaisuus 2015. The 2015 Red List of Finnish Mammal Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 34 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus Tapio, Helsinki.
- Museoviraston muinaijäännösrekisteri. Perustiedot Manner-Suomen kiinteistä muinaijäännöksistä.

22.3.2016

- http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_defaut.aspx. (viitattu 26.5.2015).
- Mäkinen, K., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. ja Sahala L. 2011: Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. Suomen ympäristö 32.
- Nykänen, J. 2015: Jaamankangas. Geohistoria, luonto ja maiseman muutos. Selvitys Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle osana Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 4. vaiheen valmistelua.
- Ohtonen, A. & Kotanen, J. 2003: Pohjois-Karjalan suostrategia. Alueelliset ympäristöjulkaisut 287. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus.
- Parviainen, A. 2015: Kontiolahden kirkonkylän ympäristön kaava-alueen lintuselvitys. Julkaisematon.
- Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys 2014: Pohjois-Karjalan maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI-alueet) raportti.
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2014: Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 3. vaihe. Maakuntakaavaselostus. Julkaisu 165 (2014).
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2014: Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 3. vaihe. Maakuntakaavaselostus. Liite 1 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt Pohjois-Karjalassa. Julkaisu 165.
- Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8/2008. Suomen ympäristökeskus.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8/2008. Suomen ympäristökeskus.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. (toim.) 1997: Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kir-jayhtymä Oy.
- Saarelainen, J. 2005: Kontiolahden kartta-alueen maaperä. Lehti 4224 11. Maaperäkartta 1:20 000 Selitys. Geologian tutkimuskeskus.
- Saarelainen, J. 2005: Kontiolahden kartta-alueen maaperä. Lehti 4224 11. Maaperäkartan 1:20 000 Selitys. Geologian tutkimuskeskus.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Suoranta, O. 2005: Kulttuuriympäristöselvitys. Tekninen virasto, Joensuun kaupunki, 30.11.2005.
- Suunnittelukeskus Oy 2006: Vierevänniemen ja Hovilan alue. Luontoselvitys. Kontiolahden kunta.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura –arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

22.3.2016

- Toivonen, H. & Leivo, A. 1997: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvillisuus- ja kasvupaikka-luokitus. Kokeiluversio. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A; 14.
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Alekski 2011: Suomen III Lintuatlas. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi> (viitattu 4.1.2016).
- Vesajoki, H. ja Kilpiäinen, A. 1992a: Kontiolahti- Kontioniemi. Luonto, ympäristö ja maisema.
- Vesajoki, H. ja Kilpiäinen, A. 1992b: Höytiäisen saaristo.
- Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Keuruu. Ympäristö- ja paikkatietopalvelu OIVA, Hertta -järjestelmä. Valtion ympäristöhallinto. 2015. (viitattu 26.5.2015).
- Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-alue työryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto.
- Ympäristöministeriö ja Museovirasto. 1993: Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16.
- Åberg, A. 2013. Ylin ranta Suomessa. Pro gradu, Department of geosciences and geography, University of Helsinki, 84 s. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/41684>

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys

Kasvupaikat (© LUKE 2015)

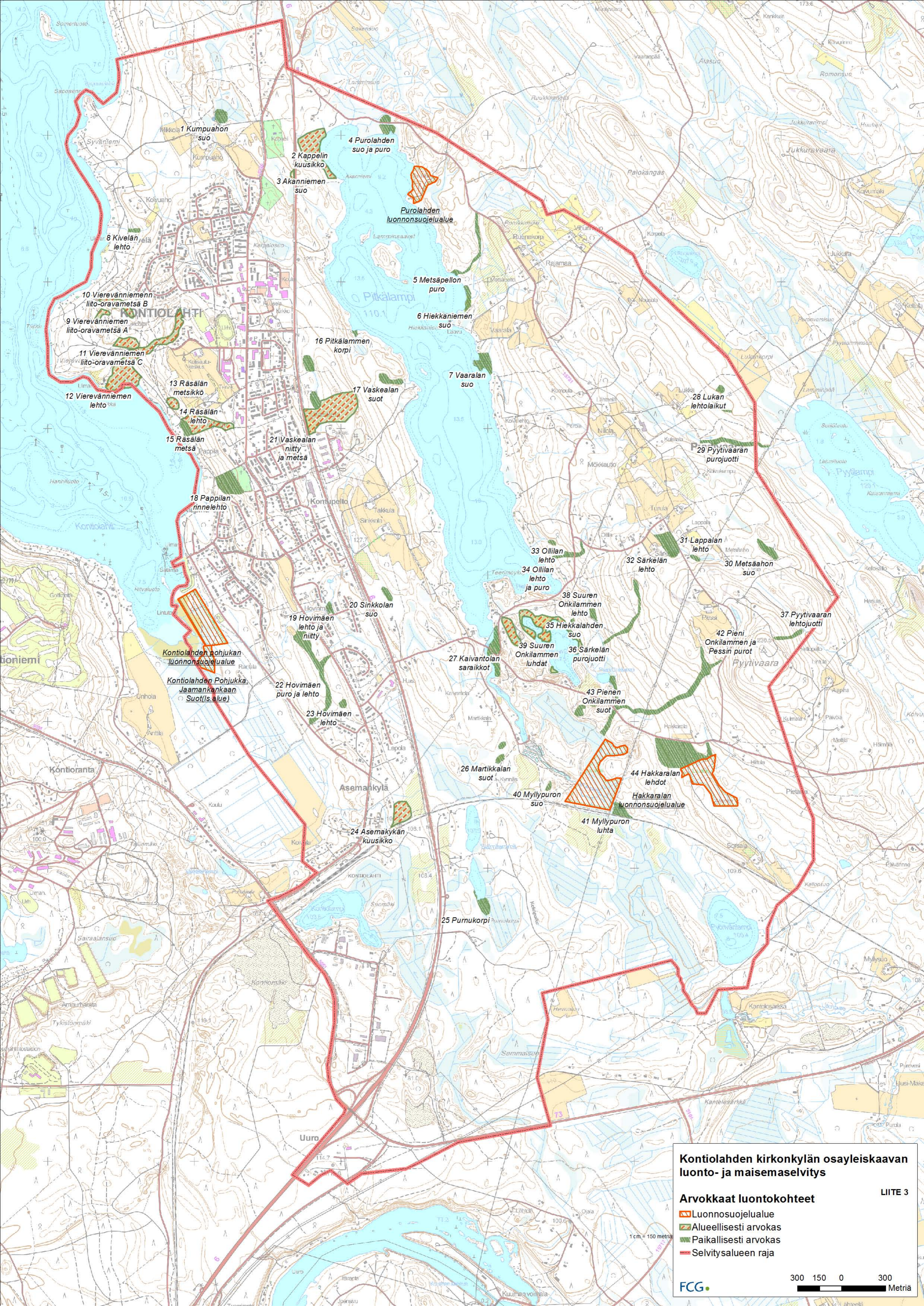
- Lehto tai vastaava suo
- Lehtomainen kangas tai vastaava suo
- Tuore kangas tai vastaava suo
- Kuivahko kangas tai vastaava suo
- Kuiva kangas tai vastaava suo
- Karukko kangas tai vastaava suo
- Selvitysalueen raja

LIITE 1

FCG

1 cm = 150 metriä

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys

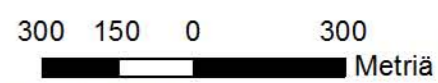
LIITE 3

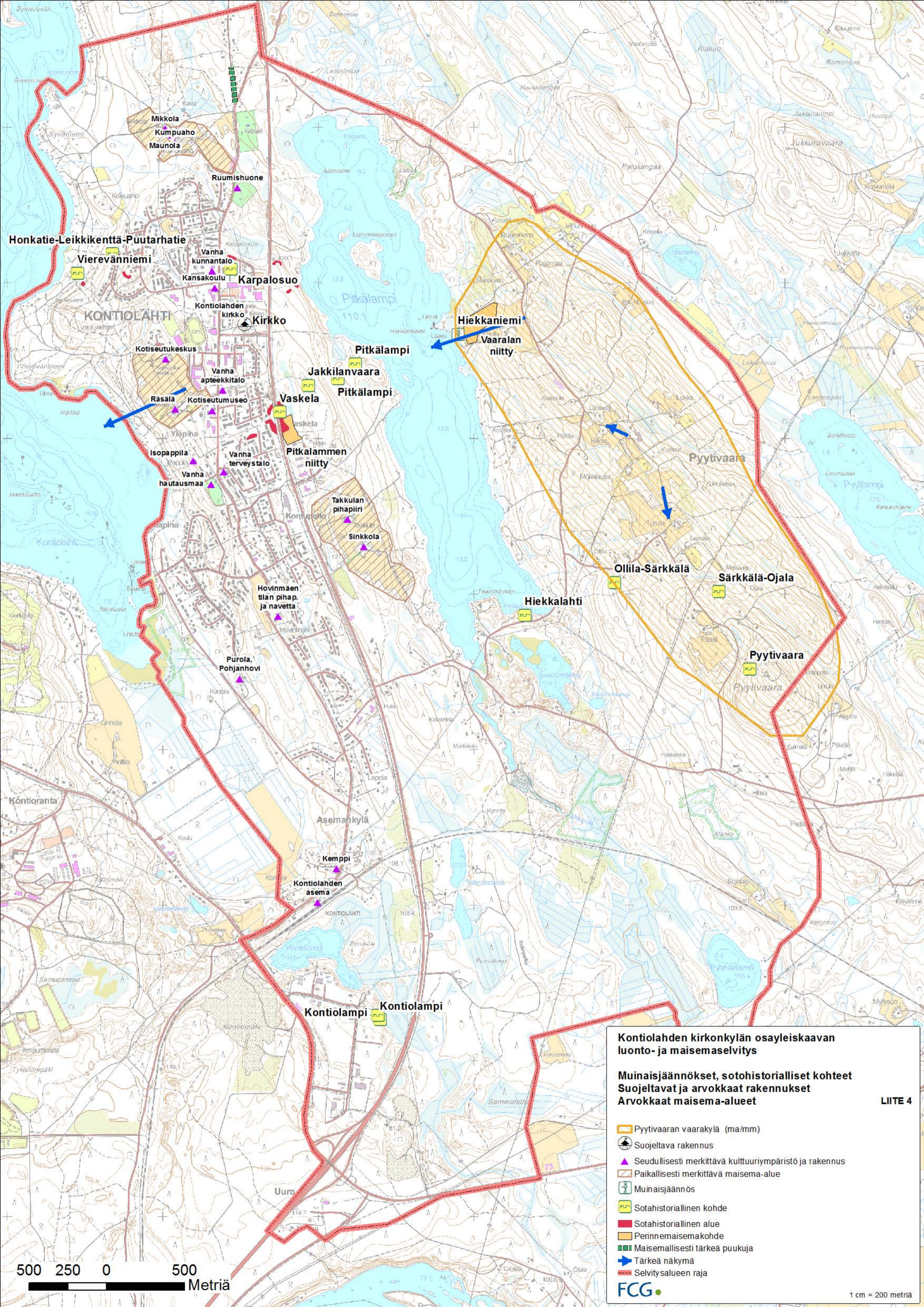
Arvokkaat luontokohteet

- Luonnonsuojelualue
- Alueellisesti arvokas
- Paikallisesti arvokas
- Selvitysalueen raja

1 cm = 150 metria

FCG

Kontiolahden kirkonkylän osayleiskaavan luonto- ja maisemaselvitys

Muinisjäännökset, sotahistorialliset kohteet Suojeltavat ja arvokkaat rakennukset Arvokkaat maisema-alueet

LIITE 4

- Pyytiivaaran vaarakylä (ma/mm)
- Suojeltava rakennus
- Seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja rakennus
- Paikallisesti merkittävä maisema-alue
- Muinisjäännos
- Sotahistoriallinen kohde
- Sotahistoriallinen alue
- Perinnemaisemakohde
- Maisemallisesti tärkeä puukuja
- Tärkeä näkymä
- Selvitysalueen raja

500 250 0 500 Metriä

FCG

1 cm = 200 metriä